عەقیدە

عەقیدە وبنیاتنان لە پێش بنیاتنانی
هەموو شتێکی ترەوەیە

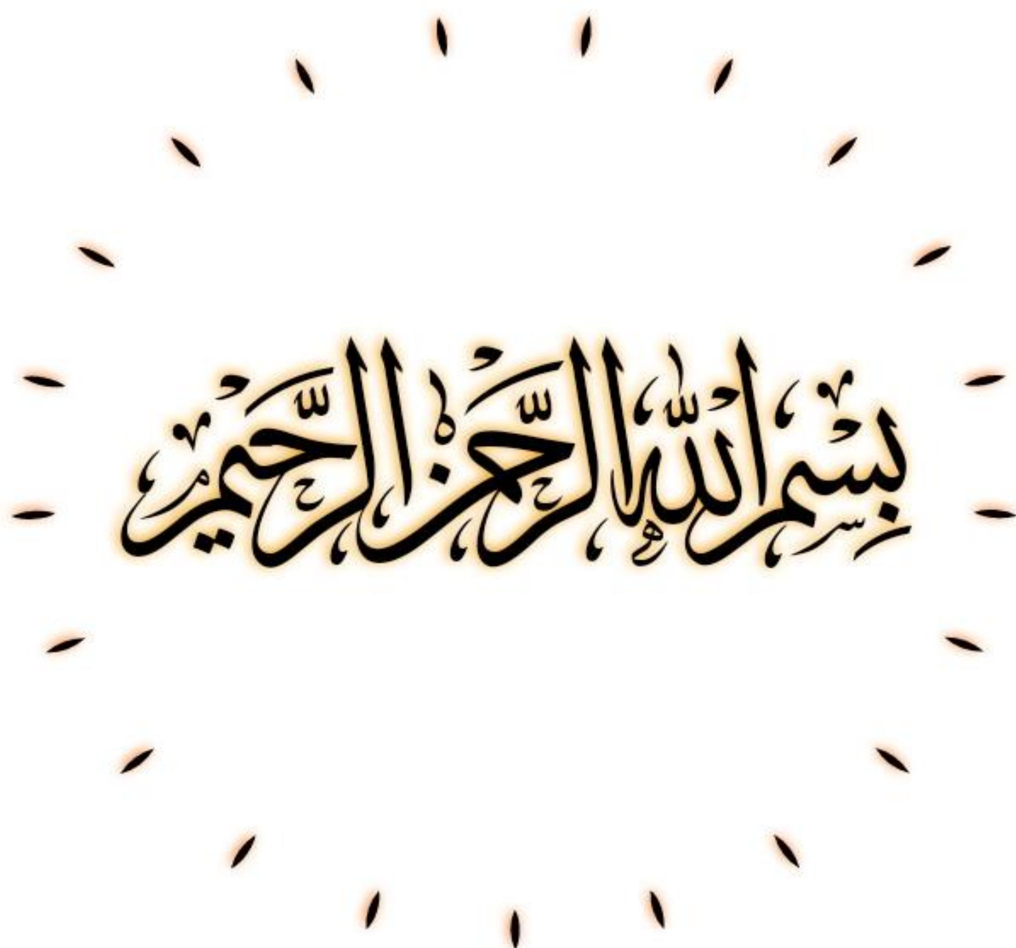
نوسینی
م. عەلی هەولێری فێرگە

عەقیدە وبنیاتنان لە پێش بنیاتنانی هەموو شتێکی ترەوەیە

نوسینی
م. عەلی هەولێری فێرگە

بسم الله الرحمن الرحيم

عەقیدە وبنیاتنان لە پێش بنیاتنانی هەموو شتێكی ترەوەیە

ئێمەی ئیمانداران دەبێت ئەوە بزانین كە عەقیدە و بنیاتنان وپۆلێن كردنی مرۆڤەكان لە پێش بنیاتنانی هەموو شتێكی ترەوەیە،بە گشتی بناغەی ئیسلامەتی و ناوەڕۆك و چەقی ئیسلام بریتی یە لە عەقیدە،چونكە عەقیدە لە ئیسلامدا وەك بناغەی خانوو وایە تاوەكو بناغە پتەو تر بێت بیناو دیواری بەرزتری لەسەر دەكرێت و مەحكەم دەبێت و نارووخێ ، ئەمەش ئەو ڕاستییەیە كە پێویستە هەمووان بیزانن و كاری بۆ بكەن وبیكەنە بەرنامەی كارتان لە هەموو قۆناغ و لە گشت بوارەكاندا. ئەگەر وانەبووین لەبنیاتنانی خۆمان ئەوە دڵنیابن سەلامەت نابین هەر ئاوا ئاسان دوژمنان و ناحەزان زاڵ دەبن بەسەرمان ! مێژوو شاهێدە ئەو كاتەی كە چینیە كۆنەكان ویستیان بێ كێشەو بە ئارامی بژین و پارێزگاری لە خاك و وڵاتیان بكەن، بڕیاریان دا كە دیوارێكی بەرز و سەخت دروست بكەن، كە بە دیواری مەزنی چین ناسراوە، بۆ ئەوەی ببێتە بەربەست و لەمپەر لە بەردەم دوژمنان و ڕێگر لە هاتنە ناوەوەی داگیركەران. كەچی لە ماوەی سەد ساڵی دوای بنیاتنانی ئەم دیوارە مەزنە سێ جار تووشی ڕووبەڕوو بونەوەی هێرشی دوژمن و داگیركەران بوون و لە هیچ لەم هێرشانەدا ئەو هێزانە پێویستیان بە هەڵتەكان وڕووخان و كونكردن یان پیاهەڵگژانی دیوارە مەزنەكە نەبوو، بەڵكو هەموو جارێ لە دەرگاكانەوە و بە شێوەیەكی ئاسایی دەهاتنە ژوورەوە! دەزانن بۆ چی؟ چونكە نەیان توانی بیروباوەڕێكی چاك تۆكمە خەڵكەكەی خۆیان و پاسەوانی قەڵاكە بنیات بنێت وەكو شوراكە ، بۆیە هەر هێزێكی داگیركار كە دەهات برە پارەیەكی 'بەرتیل' دەدا بە دەرگاوان وپاسەوانی دەرگاكە و بە ئاسانی دەچوونە ژوورەوە بێ هێزو خۆماندووكردن ! چینیەكان زۆر ماندووبوون لە بنیاتنانی ئەو دیوارە مەزنە كەچی شتێكی گرنگتریان لە بیر كردبوو كە ئەویش بنیاتنانی پاسەوانەكان بوو ! یەكێك لە ڕۆژ هەڵات ناسان دەڵێت: (بۆ ئەوەی هەر شارستانیەتێك كۆنترۆڵ بكەیت و بڕوخێنێت، ئەو هۆكارانەی هەیە بۆ گەیشتن بەو مەبەستە؛ڕووخاندنی خێزان.بانگەواز بۆ ڕووت كردنەوەی ئافرەتان لەپێناو داڕوخانی خێزان و دارمانی ڕەوشت وئەخلاق[الإباحیە] واتە: دەرچوون لە ڕەوشت و ئەخلاق و ئاداب، یاخود بیرۆكەیەكە كە بانگەشە دەكات بۆ پابەند نەبوون بە ڕێسا و یاساكانی داب ونەریتە جوانەكانی كۆمەڵگە لە

ژیاندا، یان ئازاد بوون لەو کۆت و بەندانەی کە چاودێری تاکی پێ دەکرێت، و هانی تاك دەدات بۆ ڕۆچوون لە خراپە و تاوان و سەرپێچی بەبێ ترس و دڵەڕاوکێ)

لەیەکێك لە نوسخەی سەرەکی سەردێرە نووسینەکانی صەهیۆنیەکاندا ئەم باسە هاتووە کە دەڵێت: [پێویستە کار بۆ داڕمانی ئاکار و ڕەوشت بکەین لە هەموو شوێن و جێگەیەکدا، بەو شێوەیە هەزموون و زاڵ بوونمان مسۆگەر دەبێت. ئەوەتا [فرۆید] لە ئێمەیە و بەردەوام پەیوەندیە سێکسیەکان پەرە پێدەدات لەژێر ڕۆشنایی خۆردا، بۆ ئەوەی لە تێڕوانینی گەنجاندا شتێك نەمێنێتەوە بەناوی پیرۆز، و هەموو خەم و ئومێدێکی ببێتە تێرکردنی غەریزە ی جنس و حەز و ئارەزووە سێکسیەکانی، و ئیتر بەو هۆیەوە ڕەوشت و ئاکاری دادەڕوخێت].

ئەوەش کە بەداخەوە زیاتر دەبێتە هۆی مەترسیدارترکردنی ئەم کۆسپە و گرفت دروست کردن، ئەوەیە کە چەندین بەکرێ گیراوی ئەو دوژمنانە بوونیان هەیە لەنێو ڕیزەکانی موسڵماناندا، و بەزمانی ئێمە قسە دەکەن، و جل وبەرگی ئێمەی موسڵمانیش دەپۆشن، لەپێناو بەلاڕێدا بردنی ڕۆڵەو نەوەکانمان بە فکروبیری بێباوەڕی دوژمنان و بانگەوازە نارەواکەیان.ڕووخاندنی پرۆسەی خوێندن.ناشرینکردن و لەکەدارکردنی کەسە سەرمەشق و جێ متمانەکان.

ئەوەی ئێستا ناحەزانی ئیسلام بەهاوکاری مورتەدو بە کرێگیراوان گرنگی پێ ئەدەن ئەم خاڵانەیە:-

یەکەم: دژایەتی ولەناوبردنی قورئانی پیرۆزە لەبەر ئەوەی دەزانن قورئان سەرچاوەی دەسەڵات و شکۆمەندیمانە. دەزانن قوڕئان ووتەو فەرمایشتی الله تعالی یە.سەرچاوە و یەکلاکەرەوەی چارەسەری هەموو بوارەکانە لە کۆمەڵایەتی و ئابووری و عەسکەری و سیاسی و زانستیدا. نووسەرێکی خاچ پەرەست بەناوی [کاتلی] لەنووسینێکی دەڵێت: [پێوستە قورئان لە دژی خودی ئیسلام بەکاربهێنین هەتا ئەو کاتەی بەتەواوەتی لەناوی دەبەین، وە دەبێت ئەوە بگەیەنین بە موسڵمانان کە ئەوەی صحیحە لە قورئان تازە نیە و ئەوەش تازەیە ئەوا صحیح نیە].

دووەم : تێکدان و شێواندنی مێژوو هزرو بیری ئیسلامی،بۆ دابڕینی موسڵمان لە مێژووە شکۆدارەکەی و ڕابردووە پرشنگدارەکەی و لەپێناو گوماناوی کردنی تاکی موسڵمان بۆ ئینتیمای و سڕینەوەی ناسنامەی و شێواندنی بیروباوەڕی. هەربۆیە بۆ گەیشتن بۆ ئەو مەبەستە پەنایان بردۆتە بەر زیندوو کردنەوەی چەندین باوەڕی هەڵەو ڕووخێنەر کە پەڕەی پرشنگداری مێژو و هزری ئیسلامی ئاوەژوو دەکاتەوەو چەواشەی موسڵمان دەکات. جا لەو بیروباوەڕە مەترسیدارانە کە برەویان پێ دراوە وەك:

ا- [زیندووکردنەوەی بیری بتپەرستی و ئیلحادی. زیندووکردنەوەی هزری فەلسەفی و باوەڕی -وحدة الوجود و حلول- و.. لەپاڵ بانگەواز بۆ توحید الله بەیەك دانان].

ب- [زیندووکردنەوەی بیری نەتەوەپەرستی ودەمارگیری، و نوێکردنەوەی تەفسیری قورئان لە ڕۆشنایی ئەوەداو ناکۆکی نێوان موسڵمانان و قەرامیتە و مەزهەبگەرایی. زیندووکردنەوەی بیری موعتەزیلە و خەواریج و شیعەو مورجیئەو موعتەزیلەو پاشان جەبری و قەدەریەکان و هتد.. زیندووکردنەوەی بیری ئەم گرووپە لادەر و گومڕایانە کەلە ئیسلام دەرچوونە وتێکدانی ڕیزی موسڵمانان وبڵاوکردنەوەی ڕۆحی لەیەکدوورکەوتنەوە ململانێ و سیراع و نیزاع و یەکتر تەکفیر کردن ،وەهەروەها زیندووکردنەوەی ڕەگەزپەرستی سەردەمی نەفامی نەوەك لەنێوان گەلانی موسڵماندا بەڵکو لەنێو ڕۆڵەکانی یەك نەتەوەشدا، بۆ ئەوەی هەمیشە پەرتەوازە ببن و یەکگرتوو یەکدەست نەبن و لەبری ئەوە ببن بەچەندین حزب و لایەن و زیندووکردنەوەی بیری حزبایەتی ولەت لەت کردن و پارچەپارچەکردنی ڕۆڵ و کاریگەریان نەمێنێت، ئەوەش ئەمڕۆ دەبینین و لەپێش چاومانەوەیە باشترین شاهێدە لەسەر ئەو ڕاستیە.

لێرەدا دەبێت دان بەو ڕاستیەدا بنێین – بەداخەوە- دوژمنان لەم هەنگاوەیاندا سەرکەوتوو بوون لە دارمان و هەڵتەکاندنی خیلافەتی ئیسلامی، و جیاکردنەوەی دین لە دەوڵەت ئەوەش لەسەرەتاکانی سەدەی نۆزدە و لەسەر دەستی بەکرێگیراوی ناپاك لەدینی و ئوممەتی – کەمال ئەتاتورکی کافرو مورتەد – و لە پەیماننامەی لۆزاندا کە لەساڵی 1923 ئەنجام درا. ئەمڕۆش ئەبینین لەدوای ئەوەی کەچارێکی تر خیلافەتەکە گەڕایەوە دووژمنانی

ئیسلام دیسان لەرێگای بەکرێگیراوانی بەناو زانایی دین فرۆش و مورتەدانی کوردو عەرەب و توورکەوە کەوتوونەتەوە دژایەتیەکی زۆر زۆر توووند بەهەموو جۆرە چەك و هێزێکەوە بۆ دارووومانی،بە هاوکاری ئەم بەکرێگیراوانە نەبوایە نەیان ئەتوانی ئەم چەند شارو ناوچەیەش بگرنەوە دڵنیابن ،ئەوەش مانایی لەناوچوون نیە بەپشتیوانی الله تعالی ئەمجارە ناتوانن کۆتایی پێ بهێنن و بن بڕی بکەن ،چونکە بەفەزڵ و منەتی الله تعالی رۆژ بەرۆژ زیاتر دەبین .خۆمان ونەوەکانمان لەسەر عەقیدەی تەوحید . عەقیدەی پاکو روون بنیان ئەنێین..بۆدەبینەوە خاوەنی ئەم موژدەیەیە ئەمەش موژدەی الله تعالی یە: (وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ)ئە م 'بەکرێگیراو' دووڕووانە نازانن کە؛ عیززەت و دەسەڵات و پایەداری هەر شایستەی الله و پێغەمبەرەکەی و ئیماندارانە.

8[1]رەبیعی دووهەمی 1440 کۆچی بەرامبەر بە 2018/12/15 زاینی

(التوحید) تەنها (الله)پەرەستی دوور کەوتنەوە و بێ باوەڕبوون لە هەموو طاغوت و پەرستراوێکی تر

زۆرینەی خەڵکی ئەم سەردەمە لە گومڕایدا ڕۆچووە و تیاچووەو سەری لێ شێواوە، بە هۆیەوە خۆیان شایستەی نەفرەت وسزاو تۆڵەی الله تعالی کردووە ، ئەوەش تەنها لەبەر ئەوەی کە ناوەڕۆکی (التوحید) و تەنها الله پەرستیان بەجێ نەهێناوەو بە گوێرەی پێویست مافی خۆی نەداوەتێ و تەنها الله تعالی بەتاك وتەنهایی ناناسن، چونکە الله تعالی تاك وتەنهایە بەشێوەیەك کەبەندە تەوەکول و پشت بەکەس نابەستێت ئەونەبێت، ئومێدی گەیشتنی نیە تەنها بە دیداری پیرۆزی ئەونەبێت، لە کەس ناترسێت تەنها ئەونەبێت، تەنها بە ناوی ئەوەوە سوێند دەخوات، تەنها لە پێناوی ئەو گیان ئەبەخشێ و پشت لەکەسو کارو ماڵ و دنیا دەکات، نەزرو سەربڕینی تەنها بۆئەوە، تۆبەو پەشیمانی دەرنابڕێت تەنها لە پێشگای بەسۆزی ئەونەبێت و لەبەر ئەو نەبێت ، ئائەمەیە بەجێ هێنانی کرۆکی(التوحید) وتەنها الله پەرستی نەبێت .(التوحید) تەنها الله پەرەستی ئەو ئامانج ومەبەستەیە کە الله تعالی تەواوی پێغەمبەرانی (علیهم السلام) ی بۆ ڕەوانە کردووە ئەوەی گومانیشی هەیە ئەوەتا الله تعالی لە قورئانە پیرۆزەکەی خۆی دا فەرمانمان پێ دەکات و دەفەرموێت: (وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۖ) (النحل؛36)

واتە: بەتەئکید ئێمە لەناو هەر گەل و نەتەوەیەکدا پێغەمبەرێکمان ڕەوانەکردووەو پێمان ڕاگەیاندووە کە پێیان بڵێت:

یەکەم: (التوحید) تەنها الله بپەرستن

دووەم : خۆتان دوورە پەرێز بگرن لە هەموو پەرستراوێکی تر وەتاغوتیش هەرکەس و شتێکە کە جگە لە الله تعالی بپەرسترێت لە [شەخص و بت ودارو گۆڕ وبەرد.....] مەرج نیە کەسێك کرنوش بەرێ بۆ دروست کراوێك ئەمجا بڵێین کافرو بێ باوەڕ بووە ؟ تەنها هاوار بکرێتە یەکێکی تر جگە لە (الله)؛ ئەوە پەرستن و عیبادەت بۆ ئەو کەسە کراوەو کراوەتە شەریك بۆ (الله تعالی) یان هەر ترسانێکی نهێنی بە ئیعتیقادەوە لەغەیری الله تعالی ترسانێك کە لە بیروباوەڕ و ئیعتیقادی دڵەوە دروست بووبێ لە یەکێك کە زۆر خاوەن دەسەڵاتە ئیعتیقادی ئەوەی پێ ببرێت کە توانای زاڵ بوون و هێنانی خێر و لادانی شەڕی هەیە جا لەبەر ئەوە مرۆڤ لێی

بترسێت و زەلیل و ملکەچی بێت ئەوەش کوفرو شریك بڕیاڕدانە بۆ (الله تعالى) پەنا دەگرین بە (الله تعالى) زۆرێك زۆر هەڵە حاڵین لەو باسە !! الله تعالى بۆمانی ڕوون کردۆتەوە کە ئەوەی هاوار دەکاتە غەیری(الله) گـومـڕاترین کەسـەو کەس لەو گومڕاتر نی یە، چونکە ئەوانەش کە هاواریان دەکرێتێ عەبدو بەندەو لێ یان دەترسن یان زۆر خۆشیان دەوێن دروستکراون وەک خۆیانن لەدروستکراوێتیدا .

الله تعالى دەفەرمووێت: (وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) (المومنون؛117).

واتە: هەرکەسێك لەگەڵ خوا هاواربکاتە پەرستراوێکی تر؛ کەهیچ بەڵگەیەکی بە دەستەوە نیە لەسەر ئەم هاوارکردنە، ئەوا ئەو کەسەی کە لەگەڵ (الله) هاواری کردە کەسانی تریش حیسابەکەی لای (الله) یە و خۆی موحاسەبەی دەکات، وە حیسابەکەیشی ئەوەیە کە سەرفراز نابێت چونکە کافرە. وە کە ڕزگار و سەرفرازیش نەبوو ئەوا بە هیلاك چووە و جێگای دۆزەخە بە بەردەوامی .

پێشەوا الشنقيطي ‘رحمه الله’ لە تەفسیری ئەم ئایەتەدا فەرموویەتی: ((قد بين أن حسابه الذي عند ربه، لافلاح له فيه بقوله بعد(انه لايفلح الكافرون) وأعظم الكافرين كفرا هو من يدعو مع الله إلها آخر... ونفي الفلاح عنه يدل على هلاكه وأنه من أهل النار، وقد حذرنا الله من دعاء إلهٍ معه في آيات كثيرة...))[أضواء البيان في إيضاح القرآن بالقرآن]

کەواتە : هاوار کردنە غەیری (الله تعالى) کوفرەو گەورەترینی کافران ئەو کەسەیە هاوار دەکاتە غەیری (الله تعالى) لەگەڵ (الله). بەڵام بەداخەوە زۆر لە خەڵکی بە نەزانی هاوار دەکەن و دەڵێن؛ (يا محمد، یا غەوس یا شیخ و فلان و فیسار) هاوار !. دەڵێن ئێمە هاواری ئەوان دەکەین کە الله بەواستەی ئەوان وەڵامان بداتەوە کە ئەمەش کوفرە پەنا بە الله تعالى دەگرین .

بۆیە ؛تەنها الله پەرستی و تەنها الله ناسی کارو ئاواتی هەرەگرنگی هەموو پێغەمبەران بووە وەکو الله تعالى دەفەرموێت: (وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِن دُونِ الرَّحْمَٰنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ)(الزخرف؛ 45)

واتە: ‘ئەی محمد(صلى الله وعليه وعلى اله وسلم)’ تۆ لەو پێغەمبەرانەی کە ناردوومانە لەپێش خۆشت بپرسە، ئایا جگە لە(الله) هیچ خوای ترمان دیاری کردووە کە بەندایەتی بۆ بکرێت.

واتە: هەموو پێغەمبەران بۆ یەك مەبەست هاتوون هەموو یەك دەنگن بۆ (التوحيد) تەنها الله پەرستی و دوور گرتن لە شێوازی کوفرو شیرك و بت پەرستیی، بەڵکو هەموو دورستکراوەکانی مرۆڤ و جنۆکە تەنها بۆئەوە بەدی هێنراون کەتەنها الله تعالى بە تەنهایی بپەرستن، هەروەکو الله تعالى فەرمانمان پێ دەکات دەفەرموێت: (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) (الذاريات؛56)

واتە: (الله) پەری و مرۆڤی دروست کردووە تەنها بۆ ئەوەی بیپەرستن و فەرمانبەرداری بن.

هاوەڵی ئازیز معاذی کوری جبل ‘رضى الله عنه’ دەگێڕێتەوە دەفەرمووێ: (کاتێك بەرێدا دەرۆیشتم لەدوای پێغەمبەرەوە (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) لەپڕدا پێغەمبەری الله رووی تێکردم و لێی پرسیم: ئەی معاذ؛(ئایا دەزانی مافی (الله)چیە بەسەر بەندەکانیەوە و مافی بەندەکانیش چیە بەسەر الله تعالى)؟؟

دەفەرمووێ: لەوەڵامدا گووتم؛ الله تعالى و پێغەمبەرەکەی زاناترن و دەزانن. ئەمجا پێغەمبەری ئازیزمان (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرمووی: مافی الله ئەوەیە کە بەندەکان بەتاك وتەنهایی بیپەرستن و هاوبەشی بۆ رەوا نەبینن .وە مافی بەندەکانیش ئەوەیە کە هەر کەس بەو کارە هەستا بەرێك وپێکی ئەوا الله تعالى سزای نەدات...

بەرێزان خوشکان و برایانی خۆم ؛ هەموو کردوەکانی مرۆڤ دەوەستێنرێت و سەرنج دەدرێت، هەرکردەوەیەك بۆجگە لە الله تعالى بووبێت و ئەنجام درابێت ئەوا رەد دەکرێتەوە و وەرناگیرێت بەڵکو بۆ ئەو کەسەیە کەبۆی کراوە لە فەرموودەی قودسیدا هاتووە کە پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرموویەتی: الله تعالى دەفەرموێت: (ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بەقەد فراوانی زەوی بەگوناهو تاوانەوە بگەرێیتەوە بۆ لام هیچ شتێکت نەکردبێتە هاوبەشم و شرکت بریارنەدابێت ئەوا بەقەد فراوانی زەوی بەلێخۆشبونەوە دێمبەرەو رووت).

هاوەڵی ئازیز عبداللە ی کوڕی مسعود'رضی اللە عنە' پرسیار لە پێغەمبەری اللە (صلی اللە علیە وعلی الە وسلم) دەکاو دەڵێ:(گەورەترین تاوان بەلای اللە وە چیە وکامەیە؟ پێغەمبەری ئایزیزمان (صلی اللە علیە وعلی الە وسلم) لەوەڵامیدا دەفەرموویێت: ((ئەوەیە کە هاوشێوەوهاوبەش بۆ اللە تعالی دابنێیت،لەکاتێکدائەو تۆی بەدی هێناوە)) .!!

لەبەر گەورەیی و بەپێزی ئەم باسەیە کە (التوحید) ە کە پێغەمبەران ترساون لەوەی نەمێنێت لەناوخەڵکیدا و ون بێت! ئا ئەوە باوکی موحیدان وتێك شکێنەری بت و پەیکەرەکان و بونیاد نەری کەعبەی موسڵمانان.... إبراهیم(علیە السلام) لە اللە تعالی دەپاڕایەوە کە بیپارێزێ لە شرك، جاکێ لەوە ناترسێت کە توشی بێت دوای ئیبراهیم کەنێردراوی اللە تعالی یە ؟! پێغەمبەر ئیبراهیم (علیە السلام) لە یەکێك لە دوعاکانیدا ، کە اللە تعالی لە قورئاندا باسی دەکات دەفەرمووێ: (وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ) (إبراهیم؛ 35)

واتە: وە پەروەردگارم خۆم و نەوەکانم بەدوور بگرە لە پەرستنی بتەکان. سبحان اللە ! ' پێغەمبەر ئیبراهیم 'کە پێشەوای موحیدان و شکێنەری بتەکان بووە و وازی لە باوك و گەلەکەی هێناوە لەبەر ئەوەی بتپەرست بوون، هێشتا دەترسێت لەوەی ڕۆژێك دابێت خۆی و نەوەکانی تووشی بتپەرستی ببن! هەر بۆیە زانایان فەرموویانە: (فمن یامن البلاء بعد ابراهیم)؟!

واتە: کێ هەیە بێ ترس بێت لە تووش بوون بە بەڵا لە دوای ئیبراهیم ؟!هۆکارەکانی لەدەستدانی باوەڕ و لاڕێبوون. بۆیە موسڵمان دەبێت هەمیشە مەترسی لەوە هەبێت کە ڕۆژێك دابێت باوەڕەکەی لەدەست بدات بەتایبەتیش لەم سەردەمەدا کە فیتنەو شیرك شەڕ و ئاشوب و فەساد و بەرەڵایی تێیدا زۆرو بڵاوە،کافرو موشریك و مورتەدان بە چاك و ئیماندار و بە ئاشتیخواز دادەنرێت ، ئەهلی توحید و حەق و جیهادو ڕاستگۆو داوێن پاك و دەست پاك و ئاشتیخوازیش بە تیرۆریست مەترسیدار دادەنرێت ؟؟ دووڕو دزو درۆزن و بەرەڵاو داوێن پیس بە پیاوچاك و پیاو چاکیش بە نامۆ و مەترسیدار و دواکەوتوو لە قەڵەم دەدرێت. بەڕاستی ئەگەر کەسێك مەترسی لەدەستدانی باوەڕی نەبێت ئەوە کەسێکی باوەڕ لاواز و نەزانە، و لە مەترسیەکی گەورەدایە ئەم نموونەی پێشوو ئەو نموونە بەسە دەربارەی ترسی لەدەستدانی باوەڕ لای پێغەمبەران(علیهم السلام) پێغەمبەری اللە (

صلى الله عليه و على اله وسلم) لەژیاندیدا زۆر جار ئەم دوعایەی دەکرد: (یامقلب القلوب ثبت قلبى على دينك)

واتە: ئەی هەڵگێرەوەی دڵەکان دڵم جێگیر و چەسپاو بکە لەسەر ئاینەکەت.

دایکمان دایکی ئیمانداران عائیشە'رضى الله عنها' کە گوێی لەم دوعایە بوو پێی فەرموو: ((تخاف على نفسك؟)) واتە:ئەی پێغەمبەری الله (صلى الله عليه و على اله وسلم)لە خۆت دەترسیت'کەنێردراوی الله تعالى و پاشترین مرۆڤی سەر زەویی' ؟ پێغەمبەری ئازیزمان(صلى الله عليه و على اله وسلم) لەوەڵامیدا فەرمووی: (يا عائيشه وما يومننى وقلوب العباد بين اضبعين من اصابع الرحمن) (صحيح) واتە: ئەی عائیشە، چ شتێك دڵنیام دەکات لە کاتێکدا کە دڵی بەندەکان لە نێوان دوو پەنجەیە لە پەنجەکانی الله تعالى (چۆنی بوێت وای لێدەکات).

کە پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله و سلم)لە خۆی ترسا بێت بەو باوەڕە تۆکمەیەوە کە هەیبووە ئەی من و تۆی باوەڕ لاواز چین کە نەترسین و بێخەم بین ! پەنا بە الله تعالى دەگرین لە بێ باوەڕی و باوەڕ لاوازی, جا با هەریەك لە ئێمە پێویستە لە خەمی گەورەی پاراستنی باوەڕەکەی بێت، خەمێك هاندەربێت بۆ کردەوەی چاکە نەك بۆ نائومێدی و ڕەشبینی. خەمێك فرمێسك لە چاوەکانمان داباریێنێ، و قورئان خوێندن و یادی الله تعالى مان بیر بخاتەوە .

دواووتەم بە ئەم دوعایەیی پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله و سلم) کۆتایی پێ دێنم کە فەرموویەتی:(ياولى الاسلام واهله مسكنى بالاسلم حتى القاك عليه)[صحيح] واتە: ئەی دۆست و پشتیوانی ئیسلام و موسڵمانان پەیوەستم بکە بە ئیسلامەوە تاکو دەگەم بە دیدارت لەسەری.

2 جماد الاول 1440 کۆچی بەرامبەر بە 2019/1/7 زاینی

ماناو گرنگی (التوحید) چیە؟

(التوحید) بریتیە لە بە تەنها دانانی (الله تعالی) لە دروست کراوێتی و پەرستراوێتی و ناو سیفاتە کانی ، وە پە رستنی تەنها الله تعالی دوور لە شیرك و هاوبە ش دانان بۆی .

وە بەختەوەری وبەرەکەت وسەرکەوتن و ئاسایشی دونیاو سەلامەتی و سەرفرازی دوا ڕۆژ تەنها بە (التوحید) و تەنها(الله) پەرستی دابین دەبێت. بەتەنها(الله) پەرستی(التوحید) ئەوەیە کەوا الله تعالی هەر لەسەرەتاوە کە ئادەمی دروست کرد پەیمانی لە ئادەم ونەوەکانی وەرگرتووە کە بریتیە لە دان نان بەتەنهایی(الله) وەشایەتی دان لەسەر نەفسی خۆیان کە (الله) پەروەردگار وخاوەن ومەلیکیانە، وەهیچ پەرستراوێك نییە بێجگە لەو ڕاست بێت هەروەك دەفەرموێت:(وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِن ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۛ شَهِدْنَا ۛ أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ)(الاعراف:172) کەواتە کەس بیانوی نیە و ناتوانێت لە دونیاو ڕۆژی دوایی دا بڵێت پەروەردگار ئێمە بێ ئاگابوین وەزانیاریمان نەبووە بەوەی کە (الله) یەك و وتەنها پەروەردگارمانە وهیچ هاوەڵی نییە.

الله تعالی کە ئەم بوونەوەرەی دروست کردووەو داهێناوە، پەری و جنۆکەو ئادەمیزادی دروست کرد، وەسەر زەوی پێ ئاوەدان کردنەوە، وەمانگ وڕۆژو زەوی وئەوەی تیایدایە بەردەستی کردن بۆیان تاکو بتوانن بەبێ کەم وکوڕی تیایدا بژین، وە لەگەڵ ئەوەش فەزڵ و ڕێزی داوە بەسەر ئادەمیزاد ،کەوا نێردراوی خۆی بۆ ناردن تا تێیان بگەیەنێت وڕێنموویان بکات کەبنیاد نانی ئەوان و ئەو بوونەوەرەش بۆچی و لەبەر چی؟ وەپێغەمبەرانیش هەر لە(نوحەوە... هەتا... محمد)(علیهم الصلاة و السلام) بەخۆیان و شوێن کەوتوانیان شەو ڕۆژیان لێك دەکردەوە، وەئامادەی چەشتنی هەموو جۆرە ناخۆشی وئازارو مەینەتێك بون، هەر لەبرسێتی و سەرماو گەرما و دەربەدەری پیلانی کوشتن و بەندکردن ... هەتا دەگاتە بەخت کردنی گیان ومالیان. چونکە ئەوان وەلامی ئەم پرسیارانەیان لەلابوو، وەگرنگی ئەو مەبەستەشیان دەزانی کە لەپێناویدا دروست کرابوون ونێررابوون کە پەرستنی تاکە بەدیهێنەر وبژێودەریانە بە

تەنهایی، کاتێك کە لە قورئانی پیرۆز کە کە کەلام و ووتەی الله تعالى یە ورد ببینەوە دەبینین هەمووی هەر باسی بەتەنها ویەك (الله) پەرستنیە.

یەکەم: یان هەواڵ دانە دەربارەی الله تعالى ناوو سیفەتەکانی ئەمەش برتنیە لە (التوحيد الخبري) ڕاگەیاندنی یەك (الله) پەرستی.

دووەم : یان بانگەوازو ئاگادار کردنەوەیە بۆ (التوحيد) پەرستنی بەتەنیا(الله) و دوورکەوتنەوە لەهەر پەرستراوێکی تر جگە لەو، ئەمەش بریتیە لە (التوحيد الطلبي) جێ بە جێ کردنی و داوا کردنی بەتەنها (الله) پەرستی. یان فەرمانی داواکردنی پابەند بوونە بە گوێ ڕایەڵی (الله تعالى) ، ئەمەش لەتەواوکەری ماناکانی(التوحيد) و یەك پەرستیە. یان هەواڵە لەبارەی ڕێزگرتنی (الله تعالى) لەکەسانی موحید تەنها ویەك (الله) پەرستی لە دونیا وڕۆژی دوایدا، ئەمەش پاداشتی یەك پەرستیە. هەر لەبەر ئەوە بۆیە بە باشم زانی بە پشتیوانی الله تعالى لەچەند خاڵێکدا باسی ماناو گرنگی و داخوازی و سودەکانی ئەو (التوحيد) و یەك(الله) پەرستیە ڕوون بکەمەوە .لەم بابەتەش باسی خاڵی یەکەم دەکەم بەپشتیوانی الله تعالى لەبابەتی داهاتوودا باسی خاڵی دووهەم دەکەم.

یەکەم: هەروەکو لە پێشدا ئاماژەمان پێدا الله تعالى پەری و جنۆکەو ئادەمیزادی دروست کرد، وەسەر زەوی پێ ئاوەدان کردنەوەو بۆ ئەوەی بەتەنها ئەوی تیادا بپەرسترێ هەروەکو دەفەرموێت: (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ)(الذاريات:56)

واتە: دروستم نەکردووە جنۆکە وئادەمیزاد تەنها بۆ(پەرستنی خۆم نەبێ بەتەنها).

وەهەر وەها دەفەرموێت: (وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ)(الأنبياء:25)

واتە: (پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە کە وەحیمان بۆ نەناردبێت بەوەی کە:بێگومان هیچ پەرستراوێك نییە بەحەق جگە لەمن، دەمن بەتەنها بپەرستن).

وەهەر لەبەر گرنگی (التوحيد) ە کە الله تعالى بۆ هەر میلەتێك پێغەمبەرێکی ناردووە، تاکو خۆی(الله تعالى) پێ بناسێنێ وفەرمانەکانی (الله) یان پێ ڕابگەیەنێ، چونکە ئادەمیزاد تەنها لە ڕێگەی پێغەمبەرانەوە (الله) دەناسێ

وئاگادار دەبێ بە فەرمانەکانی وباوەڕی پێدێنێ، هەروەك الله تعالی دەفەرمویێت: (وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۚ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ) (النحل؛36)

واتە: لەناو هەر گەل و نەتەوەیەکدا پێغەمبەرێکمان(صلی الله علیه وسلم) ناردووە و پێمان ڕاگەیاندووە کە پێیان بڵێن: (تەنها(الله) بپەرستن و خۆتان دوور بگرن لە هەموو پەرستراوێکی تر، جا هەبوو لەناو ئەو خەڵکەدا کە بیرو ژیری خۆی دەخستە کارو بەشوێن ڕاستیدا دەگەڕا، پەروەردگاریش هیدایەتی دەدا، وەهەیشیان بوو خۆی شایستەی گومڕایی دەکردو پشتی لەڕاستی دەکرد و بەسەریدا دەچەسپا، کەوابوو بگەڕێن بەسەر زەویدا سەرنج بدەن، بزانن سەرەنجامی ئەو کەسانە چۆن بوو کە بڕوایان بەبەرنامەی ئێمە نەبوو).

بە سەرنچ و وورد بونەوەمان بۆ ئایەتە پیرۆزەکانی قورئان زیاتر مانای ئەم ئایەتەی سەرەوەمان بۆ ڕوون دەبێتەوە ودەردەکەوێت. کەوا هەر پێغەمبەرێك(صلی الله علیه وسلم) ڕەوانەکراوە پێش هەموو شتێك بانگەوازی گەلەکەی خۆی کردووە بۆ(التوحید) پەرستنی (الله تعالی) بە تەنهایی ئەوەتا پێغەمبەرنوح (علیەالسلام) بەنەتەوەکەی خۆی دەفەرموو: (يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ)(الاعراف؛59)

واتە:ئەی هۆزو قومەکەم تەنها (الله) بپەرستن جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نییە کە ڕاست بێت وشایستەی پەرستن بێت.پێغەمبەر نوح(950) دانە ساڵ بانگی قەومەکەی بۆ (التوحید) تەنها (الله) پەرستی کرد بە شەوو بە ڕۆژو بە ئاشکراو بەنهێنی(قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا) (نوح؛5)

واتە: دوای ئەوندە ساڵە بانگەواز نوح سکاڵای کردو گوتی: پەروەردگارا من بە شەوو بە ڕۆژ بانگی قەوم و گەلەکەمم کرد (بۆ التوحید و یەک الله ناسی و پارێزکاری.

وەهەروەها پێغەمبەرانی تر(علیهم الصلاة والسلام) هەمان بانگەوازیان کردووە ولەپێناویدا هەوڵ وکۆششیان داوە وەکو پێغەمبەر (هود، وصالح، وشوعەیب، وئیبراهیم) (علیهم الصلاة والسلام)، هەروەکو الله تعالی

دەفەرموویت: (وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ) (الأعراف: 65)

واتە: بۆ قەومی (عاد)یش (هود)ی برایانمان نارد (هەروەکو نوح) گوتی: ئەی هۆزو قەوم و گەل و عەشیرەتم هەر (الله) تەنها بپەرستن چونکە جگە لە (الله) هیچ پەرستراوێکی ترتان نیە، ئایا ئەوە لە (الله) ناترسن؟!
وەهەروەها دەفەرموویت: (وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ) (الأعراف: 73)

واتە: بۆ قەومی (ثمود)یش (صالّح)ی برایانمان نارد (ئەویش پێی گوتن): ئەی گەلەکەم تەنها (الله) بپەرستن چونکە جگە لەو خوایەکی ترتان نیە،
وەهەورەها دەفەرموێ: (وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ)(الاعراف؛85)

واتە: بۆ گەل و هۆزی مەدیەنیش (شعیب)ی برایانمان نارد، ئەویش پێی گوتن: ئەی قەوم و هۆزو گەلم تەنها (الله) بپەرستن، چونکە جگە لە (الله) هیچ خوایەکی ترتان نیە.

وەهەروەها پێغەمبەرمان محمد(صلى الله عليه وعلى اله وسلم) (13) ساڵ لە مەککەو دواتریش لە مەدینە هەر خەریکی بانگەوازی (التوحيد) بوو ئەوجا شان بەشانی (التوحيد) ئایەت هاتە خوارەوە کە ڕۆژوو بگیرێت و حەج بکرێت و جیهاد بکرێت ودەستی دز ببردرێت... کەواتە بنچینەی دینی هەموویان پێغەمبەران(عليهم الصلاة والسلام) یەکە ئەویش (التوحيد) بەتەنها(الله) پەرستنیە، پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرموویەتی: (لأنبياء إخوة من علأت، أمهاتهم شتى، ودينهم واحد)[البخاری،ومسلم،واحمد]
پێشەوا ئیبن حەجەر'رحمه الله' سەبارەت بەم فەرموودەیە فەرموویەتی: (ان اصل دينهم واحد،وهو(التوحيد) وان اختلف فرع الشرائع)[فتح الباري]

واتە: بنچینەی دینی هەموویان پێغەمبەران(عليهم الصلاة والسلام) یەکە ئەویش (التوحيد) بەتەنها(الله) پەرستنیە، ئەگەر چی جیاوازیان هەیە لە شێوازی پەرستش وهەڵس وکەوتی ڕۆژانەیان. بەڵام بنچینەی دینی هەموویان (التوحيد) ە ئەمە بێ جیاوازی..

هەر لەبەر گرنگی (التوحید) تەنها (الله) پەرستیە کەوا یاسای شەرعی لە بیرو باوەڕو پەرستشدا وەرنە گرتن و کارپێنەکردنێتی هەتا بەڵگەی لەسەر دێتەوە، بەڵام یاسای شەرعی لەشتەکانی تردا لەدنیادا بریتیە لەرێ پێدران وحەڵاڵ بوون مادام بەڵگە نەبێت لەسەر حەرامی) (هذه قاعدة مهمة وجليلة في (اصول الفقه) كما يقولون (الاصل في العبادة المنع إلاّ بالنص، والأصل في الأشياء الإباحة إلاّ بالنص). هەروەکو دەبینین واجب کردنی هەموو فەرزەکان (نوێژ و ڕۆژو جیهاد و حەج و زەکات) حەرامکردنی قەدەغەکراوەکان لەبەر (التوحید) تەنها (الله) پەرستی بوو وە تەواوکەری عەقیدەی (التوحید) بوونە ، هەر وەك دەبینین نوێژ لەبەر خاتری (التوحید) بووە بۆ تەواو کردنی تەنها (الله) پەرستی. هەروەکو الله تعالى دەفەرمووێ: (إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي) (طه؛14)

واتە: بەڕاستی هەر منم تەنها (الله) هیچ پەرستراوێك نیە جگە لە من، کەواتە هەر من بپەرستن و نوێژەکانیشتان بەچاکی ئەنجام بدەن، تا هەمیشە منتان لە یاد بێت. وەهەروەها دەفەرمووێ: (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ)(البقره؛43)

واتە: نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن بە دروشمەکانیەوەو زەکاتیش بدەن،لەگەڵ کڕنووش بەراندا کڕنووش ببەن (بۆالله کە پەروەردگارتانە). هەروەها الله تعالى جیهادی واجب کردووە هەر بۆ ئەم مەبەستە بۆ نەهێشتنی دیاردەی شیرك ولەبەر خاتری (التوحید) بۆ تەواو کردنی تەنها (الله) پەرستی؛ هەروەکو الله تعالى دەفەرمووی: (وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ فَإِنِ انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) (الانفال؛39)

واتە: ئیمانداران بجەنگن دژ بەکافرو الله نەناسان تا شیرك و فیتنە و ئاشووب و ئازاردانی موسڵمان نەمێنێت، دین و فەرمانبەرداری هەر هەمووی تەنها بۆ چی بێت؟ بۆ (التوحید) الله پەرەستی بێت، جا ئەگەر بێ باوەڕان کۆڵ بدەن، ئەوە بابزانن بەڕاستی الله بینایە بەهەموو ئەو کارو کردەوانەی کە دەیکەن. وەهەروەها الله تعالى حەجیش هەر بۆ هەمان مەبەستی (التوحید) واجب کردووە هەروەکو الله دەفەرمووێ: (وَأَذِّن فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا)(الحج؛27)

واتە: جا بانگی خەڵکی بکە لە ناویاندا بڵاو بکەرەوە با بێن بۆ حەج،

کەواتە ؛ هەمووی بۆ (التوحید) ە هەتا دادوەرترین دادە (اعدل العدل) هەروەکو چۆن هاوەڵ بڕیاردان گەورەترین ستەمە بەبەڵگەی (إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) (لوقمان; ١٣)

واتە: شیرك هاوەڵ بڕیاردان بۆ(الله) گەورەترین ستەمە کە خاوەنەکەی توشی سزای هەمیشەیی دەکات وبێ بەشی دەکات لەبەزەیی وبەخششی (الله تعالی) هەروەکو الله تعالی دەفەرمووێ: (إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ)(المائدە؛72)

واتە: ئەو کەسەی هاوبەش بۆ (الله) بڕیار بدات، (الله) بەهەشتی لێ حەرام دەکات، وەبۆ هەتا هەتایە لەناو ئاگردا دەمێننەوە، وەلەو ڕۆژەدا هیچ یاریدەدەرو پشتیوانێك نیيە بۆ ستەم کاران.

هەر بۆیەش لەبەر گرنگی وگەورەیی (التوحید)ە کەیەکەم پرسیاری ناو گۆڕ دەربارەی ئەوەیە (الله) ت کێیە؟ وەلەوێوە هەموو شتێك دەست پێدەکات، یان لە ڕۆژی قیامەت کاتی حەشر وحیساب یەکەم پرسیارە کەلە دروست کراوەکانی پەروەردگاری بێ هاوتا دەکرێت، وەهەر لەوێشەوە دەر دەکەوێت کە بارت بەلای کامیان دادەکەوێت. بەهەشت یان دۆزەخ. ئەوە خاڵی یەکەم بوو کەوا باسی گرنگی وگەورەیی (التوحید) بوو الله تعالی بمان گێڕێ لەو کەسانەی کە مافی تەواوی ئەو (التوحید) تەنها(الله) پەرستيیە بدەین وهەست بەو هەموو نازو نیعمەت وبەخششانە بکەین وهەمیشە بیری خۆمان بێنینەوە کە ئێمە بۆچی دروست کراوین وئەو دنیایەش بۆچی خراوەتە ژێر دەستی ئێمە وەبۆ دەبین وبۆ دەژین وبۆ دەمرین؟!.

جماد الاول 1440 کۆچی بەرامبەر بە 2019/1/9 زاینی

ناوەڕۆك و داخوازیەكانی (التوحيد)

گەورەیی وگرنگی یەی كە (لا إله إلاّ الله) (التوحيد) هەیەتی هیچ كام لەپایەكانی تری ئیسلام وئیمان نییانە، هەر بۆیە زانایانی حەق لەكۆن وتازەدا چەندەها پەرتوكی جۆراوجۆریان لەسەری داناوە وگرنگی یەكی یەكجار زۆریان پێداوە.هیچ شتێك لەوە بەڵگەتبەڵگەتر نییە لەسەر گرنگی(لا إله إلاّ الله) (التوحيد) (بە تەنها یەك الله پەرستی) كە زانایانی سەلەف ناویان ناوە بە (الفقه الأكبر) وە هەر یەك لە پێشەوا شافیعی و ابو حنیفە (رحمهم الله) پەرتوكیان هەیە بەم ناونیشانە. بۆیە لەسەر هەموو ئیمانداریك پێویستە گرنگی تەواو بە (التوحيد) بدات و ماناو ناوەڕۆك و داخوازیەكانی بزانێت .جونكە هەركەسێك تەنها بەدەم بلێت؛(لا إله إلاّ الله) بەڵام ماناو ناوەڕۆك و داخوازیەكانی نەزانێت . ئەوە سود نابینێت لە تەنها وتنەكەی. و ئیعتیقادی بەو مانا ڕاستەی ئەم وشە پیرۆزە نەبێت، ئەوە تەنها بە گوتنی نابێت بە موسڵمان و، خوێن و ماڵی ناپارێزرێت و ناشچێتە بەهەشت.

ئەوەی كە خۆی بەئیماندار دەزانێت و دەڵێت؛ (لا إله إلاّ الله) دەبێت چەند مەرجێكی تێدا بێت.

یەكەم؛(العلم بمعناها) (نفيا وإثباتا).

واتە؛ مەرجە كە زانیاری تەواوی ببێت بە واتای (لا إله إلاّ الله).

دووەم ؛(العمل بمقتضاها) (من عبادة الله وحدهُ ظاهراً وباطنا وعدم الإشراك به في شيء) .

واتە؛ كردەوە كردن بەگوێرەی ناوەڕۆك و داخوازیەكانی ئەم وشە پیرۆزە. واتە؛ ئەم وشەیە چ جۆرە ئیعتیقادو قسەو كردەوەیەك پێویست دەكات، بیكەیت و جێبەجێی بكەیت. وە بۆ بەجێگەیاندنی ئەم دوو مەرجەش، پێش هەموو شتێك پێویستە بزانین كە وشەی (لا إله إلاّ الله)، لە دوو بەش پێك دێت، وە هەر بەشەش ماناو پێداویستی و داخوازی تایبەتی خۆی هەیە .

بەشی یەكەمی؛ (لا إله)

واتە؛ (لا معبود حق). هیچ پەرستراوێكی حەق نیە؛ بپەرسترێت و هاواری بكرێتێ و پەنای پێ بگیرێت و، داوای بە فریاكەوتن و یارمەتی لێ بكرێت و،

بە گەورە دابنرێت و زەلیلی بۆ بنوێنرێت و، پشتی پێ ببەسترێت و، ماڵی بۆ ببەخشرێت و خۆی بۆ بکرێت بە قوربانی .

کەواتە داخوازیەکەی؛ ئەم بەشە وا پێویست دەکات پەرستن بۆ هیچ شتێك و هیچ کەسێك نەکرێت؛ چونکە (لا إله حقٌ) هیچ پەرستراوێك حەق نییە. کەواتە نابێت ئیعتقادت بە هیـچ یەکێك بێت، وە نابێت پشت بەهیچ یەکێك ببەستیت، وە نابێت خۆشەویستی و بە گەورە دانانت بۆ هیچ یەکێك بێت، وە نابێت زەلیلی بۆ هیچ یەکێك بنوێنیت، وە نابێت ڕەجای چاکەو خێر دەستکەوتن لە هیچ یەکێك بکەیت. وە نابێت دڵت ببەسترێتەوەو هەڵواسرێت بەهیچ پەرستراوێك. وە نابێت هاوار بکەیتە هیچ یەکێك، وە نابێت داوای یارمەتی و فریاکەوتن و پەناگرتن بکەیت لەهیچ یەکێك. وە نابێت کرنووش و پشت چەمانەوەو سەر نەوی کردن بکەیت بۆ هیچ یەکێك، وە نابێت دەست لەسەر دەست دابنێیت و قژ بتاشیت بۆ هیچ یەکێك، وە نابێت ماڵ ببەخشیت و سەربڕین و نەزر بکەیت بۆ هیچ یەکێك وەنابێت ببیە قوربانی وسەربازی هیچ طاغوتێك وە نابێت هیچ یەکێك بە سەرچاوەی بەرنامەو یاسا دانان و فەرمان لێ وەرگرتن و شایستەی گوێڕایەڵی کردنی سەربەخۆ بزانیت.

دووەم ؛ (إلاّ الله)

واتە؛ تەنها (الله) پەرستراوی حەقەو، شایستەی ئەوەیە ئیعتیقادمان پێی بێت و، پشتی پێ ببەستین و، هاواری بکەینێ و، بەگەورەی دابنێین و، سەربڕین و نەزری بۆ بکەین، وە گوێڕایەڵی سەربەخۆی بکەین (نطیعه لذاته).لەپێناویدا گیان و ماڵمان ببەخشین . تەنها (الله) شایەنی پەرستنە وە ناوەڕۆکی ئەم وشە گەورەیە ئەوە دەگرێتە خۆی کە جگە لە (الله) لە تێکڕای پەرستراوەکانی تر بە رستراوی حەق نین و بە تاڵن، چونکە شایەنی پەرستن نین، بۆیە زۆر جار فە رمان کردن بە پەرستنی (الله تعالى) لە گە ڵ نەفی پەرستن لە جگە لە (الله تعالى) پێکە وە دێت، چونکە پەرستنی (الله تعالى) ڕاست و دروست نییە لەگەڵ هاوبەشکردنی جگە لە خۆی لە گەڵیدا لە پەرستندا، الله تعالى دەفەرمووێت؛ (فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ)(البقرە؛ 256) .

واتە ؛ هەر کەسێک بێ باوەڕ بێت و کوفر بکات بە تاغوت، وە باوەڕ بهێنێت بە(الله) ئەوا بە جەخت لەسەرکراوی دەستی گرتووە بە پەتی بە هێزەوە و بچڕان و کردنەوەی بۆ نییە و دەیگەیەنێت بە بەهەشت،

وەهەروەها (الله تعالى) دەفەرموویێت؛ (وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ)(النحل؛36)

واتە ؛ بە جە خت لە سە رکراوی بۆ هە موو کۆمە ڵە مرۆڤـــێك کە لە شوێنێکدا ژیابێتن نێردراو' پێغە مبە رێکمان' ناردووە بۆیان کە پێیانی فە رمووە ؛ بە تاك و تە نها (الله) بپەرستن و خۆتان دوور بخەنەوە لە تاغوت

وەهەروەها (الله تعالى) دەفەرموویێت؛(وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا) (النساء؛36)

واتە : بە تاك و تە نها خوای (الله) بپەرستن ، وە هیچ هاوبەشی بۆ بڕیار مەدەن

(لا إله إلاّ الله) دادپەروەری ترین دادپەروەرییە بە ڕەهایی، هەروەکو چۆن هاوبەش بڕیاردان ستەم ترین ستەمە بە ڕەهایی، الله تعالى دەفەرموێت : (إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) (لقمان؛ 13).

واتە: بە جەخت لە سەر کراوی یەوە هاوبەش بڕیاردان گەورەترین ستەمە.

کەواتە ؛ناوەڕۆك داخوازیەکەی ئەم بەشە وا پێویست دەکات، پەرستن تەنها بۆ (الله) بکەیت؛ بە دڵ و زمان و لاشە و ماڵ. وە لەهیچ جۆرە پەرستنێکدا هیچ یەکێك نەکەیتە شەریکی (الله). نە فریشتە لە(الله) نزیکەکان، وەنە پێغەمبەرە نێرراوەکان، وەنە پیاوچاکەکان، وەنەدارو بەردەکان، وەنە قەبرو مەزرگاکان، وەنە شێخ و مامۆستاکان. بۆیە هەرکەسێك کە بڵێت ؛ (لا إله إلاّ الله) تەواو مانای ڕاستەقینەی نەزانێت، ئەوە بێگومان داخوازیەکەیشی جێ بەجێ نەکردووەو کارکردنیشی ڕاست و پەسەند و پاك و خاڵس نابێت بۆ (الله) ، ئەو کاتە ئیسلامەتیەکەی بەڕاستی دانامەزرێت؛ چونکە یەکەم ڕوکنی ئیسلام بریتییە لە: (لا إله إلاّ الله) (التوحيد) کە ماناو پێداویستیەکەی بریتییە لە (دوورکەوتنەوە لە پەرستنی غەیری(الله) بەهەموو شێوەیەك و، پەرستنی (الله) بە تەنها بەبێ شەریك بۆ دانان)

ابن رجب (رحمه الله) فەرموویەتی ::(جێبەجێ کردنی ئەم مانایە و ڕوونکردنەوەی ئەوەیە کە بەندە دەڵێت: (لا إلة إلاّ الله) وا دەخوازێت و پێویست دەکات کە

هیچ پە رستراوێکی تری نەبێت جگە لە اللە، و (الالە) ئەوەیە کە گوێرایە ڵی دە کرێت و سە رپێچی فەرمانە کانی ناکرێت لە ترس و بە ڕێزی و خۆش ویستن و بە هیوا بوون و پشت بە ستن پێی و داواکردن لێی و پاڕانەوە لەو، کە ئەمانە هیچیان ناگونجێن و دروست نین تەنها بۆ (اللە تعالی) نەبێت .

کاتێك کە پێغەمبەری خۆشەویستمان (صلی اللە علیە وعلی الە وسلم)بە کافرەکانی قورەیشی فەرموو بڵێن؛(لا إلە إلاّ اللە) ئەوانیش لە وەڵامدا گووتیان: (أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ) (ص؛5)

واتە ؛ ئایا هەموو پەرستراوەکانی کردووە بە یە ك پەرستراو کە (اللە) یە داوای پەرستنی یەك (اللە)مان لێدەکات بەڕاستی ئەمەشتێکی زۆر سەیرو سە رسوڕهێنەرە .

لەم وشەیە تێگەیشتبوون کەوا پەرستنی هەموو بتەکان بە تاڵ دەکاتەوە و پە رستن کورت دەکاتەوە بۆ (التوحید) بە تەنها پەرستنی (اللە تعالی) ،بێ گومان کافرەکانیش ئەم شتە یان نەدەویست بە مەدەرکەوت کە ماناو ناوەڕۆک و داخوازی (لا إلە إلاّ اللە) بریتیە : لە (التوحید) و بەتەنها (اللە) لە پەرستندا، وە وازهێنان لە پەرستنی جگە لە (اللە تعالی)، بۆیە کاتێك کە دەڵێین؛ (لا إلە إلاّ اللە) ئەوا بە تەنها زانین پەرستنی (اللە تعالی) مان بەتەنها ئاشکرا کردووە ،ئەوەمان ئاشکرا کردووە کەوا هیچ پەرستراوێکی تر نیە کە جگە لە (اللە تعالی) بپەرسترێ هاواری بکرێتێ وپشتی پێ ببەسترێ و هیچ فەرمانڕەوایەک نیە جگە لە (اللە تعالی) دەبێ ئەوە بزانین لەگەڵ ئەم ئاشکرا کردنە کەوا یەکەم ڕوکنی ئیسلام بریتییە لە: (لا إلە إلاّ اللە) کە ماناو پێداویستیەکەی بریتییە لە (دوورکەوتنەوە لە پەرستنی غەیری (اللە) بەهەموو شێوەیەك و، پەرستنی (اللە تعالی)ش بە تەنها بەبێ شەریك بۆ دانان). هەروەك لەم فەرموودە صەحیحانەدا بۆمان دەردەکەوێت؛

خەلیفەوپێشەوای ئیمانداران عمری کوڕی الخطاب(رضي اللە عنە) فەرموویەتی؛پێغەمبەری اللە (صلی اللە علیە وعلی الە وسلم) فەرمووی؛ (الإسلام : أن تشهدَ أن لا إلە إلاّ اللە وأن محمدا رسول اللە، وتقیم الصلاةَ، وتوتي الزکاة، وتصوم رمضان، وتحج البیت إنِ استطعت إلیە سبیلا)[صحیح مسلم] .

وەهەروەها لە فەرموودەیەکی تر کە هاوەڵی ئازیز أبو هريره (رضي الله عنه) فەرموویەتی ؛ پێغەمبەری الله(صلی الله عليه وعلی اله وسلم) فەرمووی؛ (الإسلام : أن تعبد اللهَ، ولا تشرِكَ به شيئا وتقيم الصلاة المكتوبة، وتودي الزكاة المفروضة، وتصوم رمضان)[صحيح مسلم. والبخاري]

وەهەروەها لە فەرموودەیەکی تردا کە هاوەڵی ئازیز أبو أيوب (رضي الله عنه) فەرموویەتی ؛(جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: دلني على عملٍ أعمله يدنيني من الجنة، ويباعِدني من النار، قال: (تعبد الله لا تُشرك به شيئا، وتقيمُ الصلاة، وتؤتي الزكاة، وتصِل ذا رحِمِكَ) فلمّا أدبر، قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (إن تمسك بما أُمر به دخل الجنة) [صحيح مسلم والبخاري]

لەفەرموودەیەکی تردا کەوا أبي مالك سعد کوڕی طارق کەلە باوکیە (رضی الله عنه) ،دەیگێڕێتەوە دەفەرمووێ؛ گوێم لە پێغەمبەری الله (صلی الله عليه وسلم علی اله وسلم) فەرمووی ؛ (من قال: لا إله إلاّ الله - وفي روايةٍ: من وحد اللهَ - وكفر بما يعبد من دون الله حرم ماله ودمه، وحسابه على الله) [صحيح مسلم]

کەواتە؛ لەم فەرموودە صەحیحـانەدا ئەم ڕاستیانەمان بۆ دەردەکەوێت؛ یەکەم؛ ڕوکنی یەکەمی ئیسلام کە بریتییە لە؛ (أن تشهد أن لا إله إلاّ الله وأنّ محمداً رسول الله) ماناکەی و پێداویستییەکەی بەوە دێتە جێکە؛ (وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ) (النساء؛36)

واتە بە تەنها (الله) بپەرستیت و هیچ شتێك نەکەیت بە شەریك بۆی و هیچ جۆرە پەرستنێکی دڵ و زمان و لاشە و ماڵ بۆ هیچ یەکێك نەکەیت تەنها بۆ (الله) نەبێت.

وە ڕوکنی یەکەم بەوە نەبێت نایەتەجێ، چونکە تەفسیری ڕوکنی یەکەم بەو شێوەیە کراوە لەم فەرموودەدا واتە لە شوێنی: (أن تشهد أن لا إله إلاّ الله محمد رسول الله) ڕستەی(وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ) (النساء؛36)

دانراوە لە فەرموودەی دووهەم تاکو چوارەهەم. کەواتە؛ ڕوکنی یەکەمی ئیسلام نایەتە دی کە تەنها بە زمان بڵێیت: (أشهد أن لا إله إلاّ الله، وأشهد أن محمداً رسول الله) تاوەکو بە تەنهایی (الله) نەپەرستیت و واز نەهێنیت لە شیرك.

واتە ئەو کەسەی کە بەدەم شایەدی دەدات بەڵام بە تەنها (الله) ناپەرستێت و لەگەڵ (الله) هاوارو پەرستن بۆ پێغەمبەران (علیهم الصلاة والسلام) و پیاوچاکان یان شتی دی دەکات ئەوە شایەتمانەکەی دانەمەزراوەو سودی نیە.(وە ئەگەر لە سەرەتادا داشمەزرا بوو ئەوە هەڵوەشاوەتەوە) ئەگەر شایەدی دان هەربەدەم بێت مورتەدەکانیش ئەوە دەڵێن و لەگەڵ ئەوەش عیبادەتی (طاغوت) دەکەن خۆشیان لەپێناوی ئەدەن بەکوشت وەهەروەها مونافیقەکانیش دەڵێن ؛ (لا إله إلاّ الله) لەگەڵ ئەوەشدا لەپلەی ژێرەوەی دۆزەخدا دەبن. هەروەکو الله تعالی دەربارەیان دەفەرمووێ ؛ (إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ)(النساء ؛145) .

واتە : بەدڵنیایی مونافیقان لە خوارترین پلەی ئاگری دۆزەخن،

وە هەروەها خاچ پەرست و جولەکەکانیش دەیان گوت (لا إله إلاّ الله) وە لەگەڵ ئەوشدا بە کافر حیساب کراون و ئەهلی دۆزەخن، وە پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) لەسەردەمی خۆیدا کوشتاریشی کردن. وە هەروەها هاوەڵانی ئازیزی پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) جەنگان دژی مورتەدەکان 'هەڵگەڕاوەکان؛ ئەوانەی کە لەسەردەمی پێغەمبەری خۆشەویستمان (صلى الله عليه وعلى اله وسلم)موسڵمان ببوون بەڵام دوای وەفاتی گوتیان [موسەیلەمە] ش پێغەمبەرە.:یان هەندێکیان مەنعی زەکات دانیان کرد زەکاتیان نەدا بە بیت المال. هاوەڵانی پیغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) بەکافر و هەڵگەڕاوەیان دانان، لەگەڵ ئەوەشدا کە دەیان وگت (لا إله إلاّ الله، محمد رسول الله) وە بانگیشیان دەداو نوێژیشیان دەکرد و بەڕۆژ دەبوون !

کەواتە؛ هەرکەسێ مانای ڕاستەقینەی نەزانێت، ئەوە بێگومان داخوازیەکەیشی جێ بەجێ نەکردووەو کارکردنیشی ڕاست و پەسەند و پاك و ڕاستگۆیانە نابێت بۆ (الله) ، ئەو کاتە ئیسلامەتیەکەی بەڕاستی دانامەزرێت؛ ماناکەی بزانێت، بەڵام ئیعتیقادی پێ نەبێت و عەمەلی پێ نەکات، ئەوە حاڵی وەکو ئەوکافرو موشریکانە کۆنە، کە چاك ماناکەیان دەزانی، بەڵام باوەڕیان پێنەدەکردو بە درۆیان دادەناو ئینکاریان دەکرد، وەکو الله تعالی دەربارەیان دەفەرمووێت ؛(وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۚ) (النمل ؛14)

واتە؛ ئەوانە لەناخیاندا متمانەو یەقینیان بوو بەو ڕاستیە بەلام ستەم کاری و خۆ بەزل زانیان نکۆڵیان کرد ،

دووەم ؛ لە فەرموودەی سێهەم دەردەکەوێت شایستەی چوونە بەهەشت دەبێت پێش هەموو شتێك (وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا)

واتە :(الله) بەتەنها بپەرستن و هیچ شتێك نەكرێ بە شەریك بۆی. پێغەمبەری الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) فەرموویەتی؛ (من مات وهو یعلم أن لا إله إلاّ الله دخل الجنة)[صحیح مسلم].

واتە: هەرکەسێك مرد، بەو حاڵەتە مردبێت کە زانیبێتی هیچ مەعبودێکی حەق نیە تەنها(الله) نەبێت، وە باوەڕی پێ بووبێت، ئەوە دەچێتە بەهەشتەوە. بێ گومان هەر کەسێ بە (تەوحید) ەوە بمرێ دەچێتە بەهەشت وە هەر یەکێکیش بێچەوانەی ئەوە بێت . بمرێت و هاواری کردبێتە غەیری (الله) و شەریکی بۆ دابنێت و عیبادەتی بۆ (طاغوت) کردبێت ئەوە دەچێتە ناو دۆزەخەوە وەك پێغەمبەری الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) فەرموویەتی؛(من مات وهو یدعو من دون الله نداً دخل النار) [صحیح البخاری]

سێهەم؛ لە فەرموودەی چوارەهەم دەردەکەوێت کە کاتێك مرۆڤ خوێن و ماڵی پارێزراو دەبێت کە: بڵێ (لا إله إلاّ الله) وە (التوحید) (وحد الله) واتە بە تەنها (الله) بپەرستێت و هەروەها (وكفر بما یعبد من دون الله). واتە بێ باوەڕیش بێت بەهەر شتێك کە دەپەرسترێت جگە لە (الله). واتە: بێ ئیعتیقاد بێت بە پەرستراوێتی ئەو پێغەمبەرو پیاوچاکانەی خەڵکی پەرستنیان بۆ دەکەن و هاواریان دەکەنێ.

هەرکەسێك تاوەکو ئەم سێ ڕوکنە (تەوحید) (نوێژ) (زەکات)ی تیادا مەوجود نەبن نابێتە موسڵمان و دەست هەڵناگیرێت لە کوشتنی.

کەواتە تەنها بەوە خوێن وماڵی ناپارێزرێت کە بڵێت: (**لا إله الاالله**) تاوەکو ئەم دوو مەرجەی تێدا نەبێت:

مەرجی یەکەم : (وحد الله) (الله) بە تەنها بپەرستێت و شەریکی بۆ دانەنێت لەپەرستندا.

مەرجی دووەم : (وكفر بما يعبد من دون الله) واتە بێ باوەڕیش بێت و کافر بێت بە هەموو ئەوانەی خەڵکی پەرستنیان بۆ دەکەن و هاواریان دەکەنێ و داوای فریاکەوتنیان لێ دەکەن.

بە گشتی بناغەی ئیسلامەتی و ناوەڕۆك و چەقی ئیسلام بریتییە : لە عەقیدە، وە بانگەوازی پێغەمبەران (عليهم الصلاه والسلام) هەموویان بریتییە لە (لا إله الاالله) عەقیدەی (التوحيد) ،هیچ شتێك لەوە بەڵگەتر نییە لەسەر گرنگی (لا إله إلاّ الله) (التوحيد) کەوا پێغەمبەری خۆشەویستمان (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) [13] ساڵ لە مەككەو دواتریش لە مەدینە خەریکی عەقیدە بوو بانگەوازی (التوحيد) چونکە عەقیدەی (التوحيد) لە ئیسلامدا وەك بناغەی خانوو وایە تاوەکو بناغە پتەو تر بێت بیناو دیواری بەرزترو قایم تری لەسەر دەکرێت . باشتر بڵێم؛ وەك دڵی مرۆڤ وایە، دڵ عەقیدەیەو لاشەکەش عیبادەت و فەرزەکانە، وە گرنگ ترین بەشی مرۆڤ (دڵەکەیەتی) وە ئەگەر دڵ سەلامەت نەبوو ئەوا هەموو ئەندامەکانی تری لەشە دەفەوتێن ئەگەر بێت هەموو لایەکانی تر سەلامەتیش بن هەر دادی نادات و ئەو کەسە ڕۆدەچێت و دەفەوتێت.وە بەختەوەری وبەرەکەت وسەرکەوتن و ئاسایشی دونیاو سەلامەتی و سەرفرازی دوا ڕۆژ تەنها بە(لا إله الاالله) بە عەقیدەی (التوحيد) (بە تەنها یەك (الله) پەرستی) دابین دەبێت بە ئیزنی (الله تعالى)، وەك الله تعالى موژدەمان پێ ئەدات و دەفەرمووێت؛ (وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۚ وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ)(النور؛ 55)

واتە ؛ (الله) پەیمانی داوە بە وانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان کردووە لە ئێوە کە بە جەختت لە سە رکراوی لە سەر زەویدا دەیانکات بە جێنیشین و سەروەر هەروەك چۆن ئەوانەی پێش ئێوەی کرد بە جێنشین، وە هەروەها ئەو ئایینی ئیسلامەی کە (الله) ڕازی بووە بۆیان لە سەر زەویدا بۆیان جێگیرو دامەزراو دەکات، وە لە پاش ترس و دڵەڕاوکێ بۆیان دەگۆڕێت بە هێمنی و ئارامی بە مەرجێك کە بە تەنها من بپەرستن و هیچ هاوبە شێکم بۆ دانە نێن . (الله تعالى) بە دەستهێنانی ئەم داواکراوە بەرزانەی بەستۆتەوە بە پەرستنی خۆی بە تەنهایی بەبێ هاوبەش بڕیاردان بۆی کە ئەمە بریتییە لە ماناو ناوەڕۆك و داخوازی (لا إله إلاّ الله)(التوحيد) .

بۆیە بە دەست هێنانی سەروەری و جێنیشینی لە سەر ڕووی زە ویدا، وە پاکی دین و دامەزراوی بەرامبەر شەپۆلی بیرو بۆچون و دەربڕاوە جیاوازو جۆراوجۆرەکان،تەنها بە (التوحید) بەتەنها (الله) پەرستی دێتە دی .

جا لەبەر ئەوەیە ئێمە زۆر زۆر گرنگی پێدەدەین.لەپێناو سەرخست و بەرز ڕاگرتنی گیان و ماڵ دەبەخەشین .

بۆیە؛ ڕاستێتی و تەواوی و وەرگیرانی پاداشتی هەموو ووتە وکردەوەیەك ڕاوەستاوە لە سەر (لا إله إلاّ الله) (التوحید) (تەنها الله پەرستی) چەندێك مرۆڤــ (لا إله إلاّ الله) یەکەی تەواو بێت ئەوانیش تەواو دەبن، وەچەندێك کەم و کوڕی تێدا بێت ئەوانیش کەم و کوڕ دەبن، وە ئەگەر مرۆڤـــ (لا إله إلاّ الله) (تەنها الله پەرستی) جێ بەجێ بکات ئەوا پاداشتی هەموو کردەوەکانی چەند جارێك زیاتر دەبێت.جونکە گەورەترین هۆکارەکانی سڕینەوەی خراپە وتاوانەکانە پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرموویەتی؛(قال الله تعالى: ياابن آدم لو أتيتني بقراب الأرض خطايا ثم لقيتني لاتشرك بي شيئاً لأتيتك بقرابها مغفرة) [أخرجه الترمذي / ابن ماجة / أحمد/ وصححه الشيخ الألباني في سلسلة الاحاديث الصحيحة].

واتە؛ الله تعالى دەفەرموویت؛ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر لەڕۆژی قیامەتدا پێم بگەیت بەپڕایی زەوی یەوە لەتاوان، بەڵام هیچ هاوبەشت بۆم بڕیار نەدابێت ئەوا منیش بەپڕایی زەوییەوە بە لێخۆشبوونەوە بۆت دێم ولێت خۆش دەبم.

تەنها (بە لا إله إلا الله) (تەنها الله پەرستی) مرۆڤــ دەبێتە بەندەی (الله تعالى) بە تەنها، وە هەر کاتێکیش ئەمەی دەست کەوت ئەوا ئەو کاتە دەبێتە مرۆڤێکی ئازاد و سەربەست، وە بەبێ(لا إله إلاّ الله) مرۆڤـــــ دەبێتە بەندەی هەوا و ئارەزووەکانی خۆی و جگە لە خۆی. (لا إله إلاّ الله) (تەوحید) زامنی سەرەکی یە بۆ یەك ڕیزی و یەك گرتن، وە هیچ کاتێك نەتەوەی ئیسلام ناتوانن کۆببنەوە و یەك بگرن بە جگە (لە لا إله إلاّ الله) وە نەتەوەی یەکخواپەرست یەککگرتوو ویەك ڕیزن، وە کۆمەڵگای موحید یەك (الله) پەرست کۆمەڵگای یەکگرتوو و یەك ڕیزن، وە ووشەی (لا إله إلاّ الله) (التوحيد) بنچینەی یەك ڕیزییە. (لا إله إلاّ الله)(تەوحید) تەنها زامنە بۆ یەك (الله) پەرستان بە سەرکەوتن و عیزەت و چاك کردنی حاڵ، نابینیت کاتێك (پێشینە چاکەکان) هەستان بە جێبەجێ کردنی(لا إله إلاّ الله)(التوحید) بە زانست و کار پێکردن و بانگەواز

بۆ کردن و جیهاد کردن لە پێناویدا (الله تعالى) کردیانی بە پێشەوا بۆ خەڵکی، خەڵکی بە فەرمانی ئەمان کاریان دەکرد،(الله تعالى) دەرگای خێر وچاکە و سەرکەوتن و دەسەڵاتی لێ کردنەوە، بەدڵنیایەوە زەلیلی و ژێردەستی و بێ عیزەتی ئەم ئومەتە لەم سەردەمە لە کەمتەرخەمی کردن و گرنگی نەدانیانە بە (تەوحید) (لە لا إله إلاّ الله) کاتێك کەوا مافەکانیان فەوتاند ئەوە دەبینن کەوا جولەکەو خاچ پەرستان و کەسانێکی کەمی مورتەدی نێو ئەم ئومەتەی زاڵ کردووە بە سەرماندا کە بەزەییان پێماندا نایەتەوە. ڕزگاری و تەنها چارەسەری ئەم ئومەتە گەڕانەوەیە بۆ (لا إله إلاّ الله)(التوحيد) (بەتەنها الله پەرستی) جێبەجێ کردنی ماناو ناوەڕۆك و داخوازیەکانی ڕاست و پەسەند و پاك و خالس. ئەگەرنا حاڵی ئەم ئومەتە لەوە خراپتر دەبێت و خەسارەتی دونیاو دواڕۆژ دەبێت ..

12 ڕەجەبی 1440 کۆچی بەرامبەر بە 2019/3/19 زاینی

سوودەكانی (التوحيد) تەنها الله پەرستی

هەروەكو لە خاڵی یەكەم ئاماژەمان بەوە دا كەوا الله تعالى كە ئەم بوونەوەرەی داهێناوە، وەجنۆكەو ئادەمیزادی دروست كردوە، وەسەر زەوی پێ ئاوەدان كردنەوە، وەمانگ وڕۆژو زەوی وئەوەی تیادایە بەردەستی كردن بۆیان تاكو بتوانن بەبێ كەم وكوڕی تیایدا بژین، لەگەڵ ئەوەشدا نێردراوی خۆی بۆ ناردن تا تێیان بگەیەنێت كە دروست كردن و بنیاد نانی ئەوان و ئەو گەردوون و بوونەوەرەش بۆچی و لەبەر چیە؟ پێغەمبەرانیش هەر لە(نوحەوە ...هەتا ...محمد)(عليهم الصلاة والسلام) بەخۆیان و شوێن كەوتوانیان شەو ڕۆژیان لێك دەكردەوە، وەئامادەی چەشتنی هەموو جۆرە ئازارو ناخۆشیەك بون، هەر لەبرسێتی و دەربەدەری وسەرماو گەرما... هەتا دەگاتە تێكۆشان و بەخت كردنی گیان ومالْیان. چونكە ئەوان وەڵامی ئەم پرسیارانەیان لەلابوو، وەگرنگی ئەو مەبەستەشیان دەزانی كە لەپێناویدا دروست كرابوون ونێررابوون كە پەرستنی تاكە بەدیهێنەر وبژێودەریانە بە تەنهایی،

بابیزانین سوودەكانی (التوحيد) تەنها الله پەرستی چیە ؟!

یەكەم : (التوحيد) (لاإله إلاّ الله) سەرەكی ترین هۆیە بۆ چوونە بەهەشت هەر كردەوەیەكی تریشی هەبێت، هەروەك هاوەڵی ئازیز عوبادەی كوڕی صامت(رضي الله عنه) دەیگێڕێتەوە دەفەرموێت پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرمووی؛ (من شهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأن محمدا عبده ورسوله وأن عيسى عبد الله وابن أمته وكلمته ألقاها إلى مريم وروح منه، وأن الجنة حق وأن النار حق أدخله الله من أي أبواب الجنة على ماكان من العمل)[اخرجه:البخاري و ومسلم واللفظ للبخاري نقلاً عن كتاب (التوحيد أولاً).

واتە؛ هەركەسێك شایەتی بدات كە هیچ پەرستراوێك نییە حەق بێت تەنها الله نەبێت، ومحمد(صلى الله عليه وعلى اله وسلم) بەندە و پێغەمبەری ئەوە، وعیسی بەندەی الله تعالى یە و پێغەمبەرییەتی، وەبەو ووشەی الله تعالى (كن فيكن) دروست بووە، بەهۆی جبریلەوە(عليه السلام) ناردوویەتی بۆ مەریەم، وەبەشێكە لەو ڕووحانەی كە دروستی كردوون وەكو هەموو

ئادەمیزادەکانی تر، وە بەهەشت حەق و ڕاستە، ودۆزەخ حەق و ڕاستە، ئەوا الله تعالى دەیخاتە بەهەشتەوە لەسەر هەر کردەوەیەك بوو بێت.

دووەم : ووشەی (التوحید) (لاإله إلاّ الله) باشترین وگەورەترین ووشەیە کە یادی الله تعالى پێ بکرێت ، هەروەکو پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرموویەتی؛ (من قال لا إله إلا الله وحده لا شَريك له، له الملك، وله الحمد، وهو على كل شيء قَدير في يوم مائة مرّة كانت له عدل عَشرِ رِقاب، وكُتِبَت له مائة حسنة، ومحِيَت عنه مائة سيّئة، وكانت له حِرزا من الشيطان يومه ذلك حتى يمسي، ولم يَأتِ احد با بأفضلَ مما جاء، إلا رجل عملَ أكثر منه)[اخرجه: البخاري].

واتە؛ هەرکەسێ سەد جار لەڕۆژێکدا بڵێ: (هیچ پەرستراوێك نییە بەحەق بپەرسترێت تەنها (الله) نەبێت، تەنیایەو هاوەڵی نییە، دەسەڵات وخاوەندارێتی هەر بۆ ئەوە، وەسوپاس وستایشیش هەر بۆ ئەوە لەسەر نیعمەتەکانی، وەهەر ئەو بەتوانایە لەسەر هەموو شتێك)، ئەوا پاداشتی وەکو ئەوەوایە کە دەکەسی لە کۆیلەکان ڕزگار کردبێ، وەسەد چاکەی بۆ دەنوسرێت، وەسەد خراپەی بۆ دەسڕێتەوە، وەدەبێتە پارێزەر بۆی لە شەیتان لەو ڕۆژەدا هەتاکو ئێوارە، وەکەس لەو چاکتری نەکردووە تەنها کەسێك نەبێت کە زیاتر لەو یادی الله تعالى بکات).

سێیەم : (لاإله إلاّ الله) (التوحید) سەرەکی ترین مەرجە بۆ سەرکەوتنی موسوڵمانان و چەسپاو بوون و جێنشین بوونیان بەدوای یەکتریدا لە سەر زەوییدا، هەروەکو الله تعالى ئاگادارمان دەکاتەوە بەڵێنی دڵنیا بەخشی تەواو ئەدات بەوانەی بەڕاستی باوەڕیان پێی هێناوە دەفەرموویت؛(وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۚ وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) (النور؛55)

واتە؛ الله بەڵێنی دڵنیا بەخش وتەواوی داوە بەوانەی باوەڕیان هێناوە لە ئێوە، وەکارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە، دڵنیا بن کە الله جێنشین وپایەداریان دەکات لە وولاتدا، هەر وەك چۆن ئیماندارانی پێش ئەمانی جێنشین کردوە، وئەو دین وئاینەیان بۆ دەچەسپێت کە الله خۆی پێی ڕازییە، وەهەروەها ترس وبیمیان بۆ دەگۆڕێت بە ئارامی وهێمنی، بەمەرجێ هەر

من بپەرستن و هیچ جۆرە هاوەڵێکم بۆ بڕیار نەدەن، ئەوسا ئەوەی دوای ئەو پایە دارییە بێ باوەڕ بێت ئائەو کەسانە هەر تاوانبار ولەسنور دەرچوون.

چوارەم : (لاإله إلاّ الله) هۆی ڕزگار بوونە لە دۆزەخ، هەروەك هاوەڵی ئازیز عتبان(رضي الله عنه) دەگێڕێتەوە دەفەرمووێ؛ پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرمووی: (فان الله حرم على النار من قال: لا إله إلاّ الله يبتغِي بذلك وجه الله) [اخرجه: البخاري ومسلم] واتە؛ الله تعالى حەرامی کردووە بچێتە دۆزەخ ئەو کەسەی بەزمان بڵێ (لاإله إلاّ الله) وبە دڵ باوەڕی وابێ کەوا هیچ پەرستراوێك نییە بەحەق تەنها(الله)نەبێت وەمەبەستی ڕەزامەندی الله تعالى بێت.

پێنجەم : (لاإله إلاّ الله) قورسترین چاکەیە لەتەرازووی هەر بەندەیەك لەڕۆژی دواییدا، هەر وەکو هاوەڵی ئازیز عبد الله ی کوڕی عەمر(رضي الله عنه) دەیگێڕێتەوە دەفەرموێ؛ پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرمووی؛(إن نوحا -عليه السلام- قال لابنه عند موته: آمرك بلا إله إلا الله، فإن السماوات السبع والأرضين السبع لو وضعت في كفة ولا إله إلا الله في كفة رجحت بهن لا إله إلا الله) [اخرجه الامام احمد في المسند وسنده صحيح].

واتە؛ نوح پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) لەسەرەمەرگدا بەکوڕەکەی فەرموو؛ (فەرمانت پێ دەکەم) بەووتنی و باوەڕ بوون بە (لا إله إلاّ الله) کە ئەگەر هەر حەوت ئاسمانەکان و حەوت زەوییەکان بخرێنە تای تەرازوویەك، وە (لا إله إلاّ الله) بخرێتە تاکەی تر، ئەوا (لا إله إلاّ الله) ئەوانی تر بەرز دەکاتەوە.

شەشەم : (لاإله إلاّ الله) لادەری خەم و پەژارەیە و ترس وبیم ڕووی تێ ناکات، ئەگەر بەندە تەواو خۆی یەکلا کردەوە بۆ الله تعالى تەنها (الله) پەرست بوو ئەوا بێجگە لە الله ترسی کەسی تری لەدڵدا نامێنێت، وەلەسەرە مەرگیشدا ترس وبیم ڕوویان تێ ناکات، ولەڕۆژی دوواییشدا بەهەمان شێواز خەم وپەژارە ودڵتەنگی دایان ناگرێت. الله تعالى دەربارەیان دەفەرمووێت؛ (أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) (الَّذِينَ

ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ) (لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ)(يونس؛64/63/62)

واتە؛ ئاگادار بن کەبەڕاستی چاکەکاران وخۆشەویستانی (الله) نەترس وبیم ڕوویان تێ دەکات (لەسەرە مەرگ ولەڕۆژی پرسینەوەدا)، نەخەم وپەژارە ودڵ تەنگی دایان دەگرێت، (ئەو بەختەوەرانە) ئەو کەسانەن باوەڕی بەتین ودامەزراوو پڕ سۆزیان هێناوە بەپەروەردگاریان وخۆیان دەپارێزن لە خەشم وقینی (الله) (بەهۆی ئەنجام دانی فەرمانەکانی الله ‘فەرمان بەچاکەو نەهی لەخراپە و پارێزکردنیان لە حەرام).

حەوتەم : (لاإلە إلاّ الله) (التوحید) کاریگەری ترین هۆیە بۆ پتەوی یەك خستنی ڕیزی موسوڵمانان، چونکە هیچ کاتێك موسوڵمانان یەك ڕیز نابن تاکو بیرو بۆچوون وباوەڕیان یەك نەبێت، کەبریتییە لە(التوحید) تەنها(الله)پەرستی ، وەدەبێتە بنچینەی خۆشەویستی نێوان موسوڵمانان وپاڵپشتی کردنی یەکتر ویەك ڕیزبوونیان ئەو کاتە هێز وتوانایان کۆ دەبێتەوە لە هەمان کاتیشدا دەبێتە هۆی ڕەزامەندی الله تعالی وسەرکەوتن بەسەر دوژمنیاندا هەروەکو الله تعالی دەفەرموویێت؛ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ) (محمد؛7).

واتە؛ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ئەگەر ئێوە لەسەر خستنی(التوحید) (لا إلە إلاّ الله) دینی الله تعالی دابن، ئەوا سەرتان دەخات وپایەدار وجێگیرتان دەکات ‘لەسەر زەوی’

هەشتەم : (لاإلە إلاّ الله) (التوحید) سەرەکی ترین هۆکارە لەلای الله تعالی بۆ لێخۆشبونی گوناهی ئادەمیزاد، هەروەك هاوەڵی ئازیز ئەنەسی کوڕی مالیك(رضي الله عنه) دەفەرموێت بیستم پێغەمبەری الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) دەیفەرموو؛ (قال الله تعالى: يا بن آدم، إنك ما دعوتني ورجوتني غفرت لك على ما كان منك ولا أبالي، يا بن آدم، لو بلغت ذنوبك عنان السماء، ثم استغفرتني غفرت لك، يا بن آدم، إنك لو أتيتني بقراب الأرض خطايا، ثم لقيتني لا تشرك بي شيئًا، لأتيتك بقرابها مغفرةً) [رواه الترمذي، وقال: حديث حسن صحيح].

واتە؛ الله تعالى دەفەرموێت؛(ئەی ئادەمیزاد ئەگەر بەپڕایی زەوی گوناهت لەگەڵ خۆت هێنابێت ولەڕۆژی دواییدا پێم بگەیت وهیچ هاوەڵت بۆ بڕیار نەدابم، ئەوا منیش بە پڕایی زەوی لێت خۆش دەبم).

نۆیەم : (لاإله إلاّ الله) (التوحيد) هۆی هیدایەت دانە لە دنیا وقیامەت وهێمنی وئارامییە لە ڕۆژی دواییدا، هەروەك الله تعالى دەفەرموێت؛ (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ)(الانعام؛82).
واتە؛ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و الله بە تەنها دەپەرستن وبەندایەتی یەکەیان تێکەڵا ناکەن لەگەڵ هاوەڵ بڕیار دان وسوور نابن لەسەر گوناهە گەورەکان وبەو باوەڕەوە دەمرن، ئاسوودەیی وهێمنی هەر بۆ ئەوانەیە لە ڕۆژی دواییدا وئەوانە ڕێنموومایی کراون لە ژیانی دنیا ولە تاقی کردنەوەی ناو قەبر، وڕۆژی حەشر وحسابدا.

دەیەم : (لاإله إلاّ الله)(التوحيد) هۆکارە بۆ شەفاعەتی پێغەمبەری خۆشەویستمان (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) بۆی لەقیامەتدا کە دەبێتە ئاسودەترین کەس .هەروەکو پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) فەرموویەتی؛ (أَسعد الناسِ بشفاعتي يوم القيامةِ من قال لا إلهَ إلا اللهُ خالِصا مِن قَلبِه، أو نفسِه) [اخرجه؛ البخاری] .

واتە؛ ئاسوودەترین کەس بە تاك وشەفاعەتی من ئەو کەسەیە کە لە پاڵاوتەی دڵ ودەروونییەوە بڵێ: (لاإله إلاّ الله)هیچ پەرستراوێك نییە کەوا حەق بێت وشایەنی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت.

لەم خاڵانەدا گرنگی وگەورەیی(التوحيد) مان بۆ ڕوون دەبێتەوە کە جنۆکەو ئادەمیزادی لە پێناویدا دروست کراوە وە بوونەوەریش بۆ ئەو دوو دروستکراوانە ژێر دەست کراوە..وە الله تعالى بمان گێڕێ لەو کەسانەی کە مافی تەواوی ئەو (التوحيد) ە بدەین وهەست بەو هەموو نازو نیعمەت وبەخششانە بکەین وهەمیشە بیری خۆمان بێنینەوە کە ئێمە الله تعالى بۆچی دروستی کردووین وئەو دنیایەش بۆچی خراوەتە ژێر دەستمان ئێمە بۆ دەبین وبۆ دەژین وبۆ دەمرین؟!.

---

14 شەعبانی 1440 کۆچی بەرامبەر بە 2019/4/20 زاینی

ئەمەیە عەقیدەی پاکی ئێمەی ئەهلی تەوحید

بێ منجە منج ئەمەیە عەقیدەی پاکی ئێمەی ئەهلی تەوحید .ئەمچا ناحەزان جی ئەڵێن با بیڵێن،

دوای ئەوەی پێغەمبەری ئازیزمان (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) کۆچی دوایی کردو زۆر لە عەرەبەکان هەڵگەڕانەوە لە دین . کۆمەڵێکیان لەوانە مەنعی زەکات دانیان کردو نەیان دەبەخشی بە[بیت المال].دەیان گووت ؛ الله تعالی فەرمانی پێ کردووین فەرموویەتی: (خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً) (التوبة ; 103).

واتە: پێغەمبەری الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) وەری بگرێ ! نەوەك بیدەین بە ئەبوبەکر؟ ئێستا کە ئەو لەڕیان نەماوە نابێ بیدەین؟سەیری ئەم گومڕاییە !

بەڵام سەیرکەن نوێژیان دەکردو دەیان گوت: (لا إله إلاّ الله، محمد رسول الله) وە شەریکیان بۆالله تعالی دانەدەناو کەسی تریشیان بە پێغەمبەر دانەدەنا. بەڵام پێشەوای ئیمانداران پێشەوا أبوبكر الصديق'رضی الله عنه ' لەسەر مەنع و نەدانی زەکات بڕیاری جەنگی دا و کوشتاری کردن ، پێشەوای ئیمانداران دووهەم خەلیفەی ئیمانداران پێشەوا عومەری کوڕی خەتاب 'رضی الله عنه ' بەپێشەوا ئەبو بکری فەرموو: ئەی خەلیفەی ئیمانداران [چۆن تۆ کوشتاری کەسانێك دەکەیت کە شایەدی دەهێنێت و نوێژ دەکەن و لە کاتێکدا پێغەمبەر ی الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) فەرموویەتی: (أُمِرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إله إلاّ الله وأن محمداً رسول الله، ويُقيموا الصلاة، ويؤتوا الزكاة، فإذا فعلوا ذلك عصموا منّي دمائهم وأموالهم إلاّ بحق الاسلام، وحسابهم على الله تعالى) [صحیح مسلم].

واتە: فەرمانم پێ کراوە کوشتاری خەڵکی بکەم تاوەکو دەڵێن؛ (لاإله إلاّ الله وأن محمداً رسول الله).. وە ئەگەر گوتیان لا إله إلاّ الله ئەوە خوێن و ماڵیان پارێزراوە تەنها بە حەقی ئیسلام نەبێت ؟!.

پێشەوای پایەبەرز خەلیفەی هۆشمەند پێشەوا أبو بکر 'رضی الله عنه' فەرمووی: ڕاست تر لە پێشەوا عومەر لەم فەرموودەیەی پێغەمبەر(صلی الله علیه وعلی اله وسلم)گەیشتبوو بۆیە فەرمووی: (ئەی عومەر(إلاّ بحق

الاسلام)تەنها بە حەقی ئیسلام نەبێت، زەکات حەقی ئیسلامەو هەر کەسێك نوێژ بکات و زەکات نەدات ئەوە کوشتاری دەکەم. لە دواییدا پێشەوا عومەر 'رضی الله عنه' تێ گەیشت کە ئەبوبکر لەسەر حەقەو قەناعەتی کرد بە قسەکەی.

بێننە پێش چاوی خۆتان پێشەوا ئەبوبەکر لەم سەردەمەی ئێمە بوایەو ئەوەی بکردایە دەبایە چۆن خوێنی حەڵاڵ کرایە لەلایەن موبتەدیع و بەناو زانا ساختەچیەکانی ئەم سەردەمە ڕۆژانە دەبایە چەند جار بیان گووتایە؛ خوێن ڕێژە خەواریجە و موسڵمان دەکوژێ ؟؟؟ هەروەکو ئەوەی ئێستا کە بەئێمەی دەڵێن لەسەر کوشتار کردنی مورتەدان و ئەولادی موتعە شیعەی ڕافیزەی کافر.

کەواتە؛ لێرەدا ڕوونە کەسێك زەکات نەدات خوێن و ماڵی ناپارێزرێت بە گوتنی لا إله إلاّ الله و نوێژ کردنیش، ئەدی دەبێت حاڵی چۆن بێت کە کردەوەیەك بکات هەڵوەشێنەرەوەی (لا إله إلاّ الله) بێت و شەریك بۆ الله تعالی بڕیار بدات لە پەرستندا پشتگیری طاغوتان بکات ؟!.

بۆیە دەڵێین بێ منجە منج ئەمەیە عەقیدەی ئێمەی ئەهلی تەوحید چاوی چاویشمان بێت دوای ئاگادار کردنەوەو تێگەیاندنی دەستی لێ ناپارێزرێ ئەم کوفرانەی خوارەوەی تیا بێت کەهەڵوەشێنەرەوەی ئیسلامە ، هەر کەسێك یەکێك لەم کوفرانە بکات ئەوە بە شایەتمانیەکەی، خوێن و ماڵی ناپارێزرێت، بەڵکو خوێنی حەڵاڵ دەبێت و بە کافریش دادەنرێت،،ئەمجا هەرچی ناوێکمان لێ دەنێن بالێمان بنێن کوتنی ئاسنی ساردە !!

یەکەم: هەرکەسێك شەریك بۆ الله تعالی لە پەرستندا دابنێ ، کەلەگەڵ الله تعالی هاوار بکاتە شێخ و مێخ قەبرو پیاوچاکان و پێغەمبەران (علیهم الصلاة والسلام) و، کردنیان بە واسیتە لە نێوان خۆیان و الله تعالی دا.[خوێنی حەڵاڵ دەبێت و بە کافریش دادەنرێت]،بابشلێت[لا إله إلاّ الله] جونکە موناقیق و جولەکەو خاچ پەرەستانیش ئەوە دەڵێن! ئاشکرایە ئەوانەی گوتیان [موسەیلە]ش پێغەمبەرە. هاوەڵانی ئازیزی پیغەمبەر ی الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم)بەکافر و هەڵگەڕاوەیان دانان، لەگەڵ ئەوەشدا کە دەیان گوت (لا إله إلاّ الله، محمد رسول الله) وە بانگیشیان دەداو نوێژیشیان دەکرد !

کەواتە: ئەگەر یەکێك بەلای هاوەڵانەوە بە کافرو هەڵگەڕاوە دابنرێت کە [موسەیلەمە] بهێنێتە ڕیزو پلەی پێغەمبەر ی الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم)، ئەی باشە چۆن ئامۆزا ئەو کەسانە بە کافر دانانرێن کە پیاوچاکان و شێخەکان دەبەنە ڕێزو پلەی الله تعالى دروستکاری ئەرزو ئاسمان و پەروەردگاری جیهانیان!!.

دووەم : یان گاڵتە بە ئیسلام بکات یان جنێو بە ئیسلام بدات ‘گاڵتە بکات بەڕیشی ئیمانداران بەحیجابی خوشکان ..[خوێنی حەڵاڵ دەبێت و بە کافریش دادەنرێت]،بابشلێت[لا إله إلاّ الله]

سێیەم : یان دۆستایەتی کافرو موشریکان بکات و یارمەتیان بدات بۆ سەرخستنی کوفرەکەیان بەسەر ئیسلامدا.[خوێنی حەڵاڵ دەبێت و بە کافریش دادەنرێت]،بابشلێت[لا إله إلاّ الله]

چوارەم : یان بە دروستی بزانێت حوکم بە غەیری ئیسلام بکات.[خوێنی حەڵاڵ دەبێت و بە کافریش دادەنرێت]،بابشلێت[لا إله إلاّ الله]

پێنجەم : یان بڵێت ئیسلام بۆ ئەم سەردەمە ناگونجێت !.[خوێنی حەڵاڵ دەبێت و بە کافریش دادەنرێت]،بابشلێت[لا إله إلاّ الله]

شەشەم : یان ڕقی لە موسڵمانان بێتەوە لەبەر دینەکەیان...[خوێنی حەڵاڵ دەبێت و بە کافریش دادەنرێت]،بابشلێت[لا إله إلاّ الله]

کەواتە هەر کەسێك هەڵوەشێنەرەوەیەك لە هەڵوەشێنەرەوانەی ئیسلام [نواقض الإسلام] بکات ئەوە بە شایەتمانیەکەی، خوێن و ماڵی ناپارێزرێت، بەڵکو خوێنی حەڵاڵ دەبێت و بە کافریش دادەنرێت،،

18 ربيع الاول 1440 کۆچی بەرامبەر بە 2018/11/26 زاینی

کێ شەهیدە و کامانەن بەجلەکانی دەنێژرێت

ئاشکرا یە شەهید لەپێناو الله تعالى فەزڵ و پلەو پایەی زۆر هەیە ئەوندە بەسە کە الله تعالى دەربارەیان دەفەرمووێ؛ (وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ)(ال عمران; 169)

واتە؛ وامەزانن ئەوانەی لە کە پێناوی الله دا شەهید بوون و کوژران، مردوون، ئەوانە زیندوون، لای پەروەردگاریان لە نازو نیعەمە ت و خۆشی دان .

الله تعالى دەفەرمووێ ؛ (وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ) (البقرە؛154)

واتە؛ نەڵێن بەو کەسانەی لە ڕێگەی الله دەکوژرێن و شەهید دەبن، مەڵێن: مردوون، نەخێر ئەوانە زیندوون و بەڵام ئێوە هەست بە وان ناکە کەوا زیندوون.

دەبێ بیزانین شەهید کێیە ؟!

ئەوە نیە کە ئیمڕۆ هەرچی دەکوژرێی و دەمرێ ئەم ناوەی پێوە دەلکێنن ؟ کابرا لەپێناو سەروەرێتی و جولەکەو خاچ پەرستان دەکوژرێ دەڵێن شەهید . لەپێناو عەلمانیەت و پارتی و یەکێتی مورتەد دەکوژرێ دەڵێن شەهیدە ؟ لەپێناو مارکسیەت دەکوژرێ دەڵێن شەهیدە ؟ کابرا بەمورتەدی مردووە دەڵێن شەهیدە. ئەوانە ئەولیای شەیتانن سەرخەری شەیتانن نەوەك شەهید کوشتاریان واجبە . الله تعالى دەربارەیان دەفەرمووی ؛(وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ۖ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا) (النساء؛76)

واتە؛ ئەوانەی کافر و مورتەدن لە پێناوی کوفر و زاڵمان و زۆردار و (تاغوت)دا دەجەنگن، دە بیان کوژن و بجەنگن دژی دۆستان پشتیوانانی شەیتان .دڵنیابن بەڕاستی پیلان و فێڵی شەیتان ،کە سەرکردەیانە ، بیهێزو مایە پووچە .

شەهید تەنها ئەوەیە کەوا لەپێناو توحید و حاکم بوونی شەرعی الله کوژراوە وە ئەوەشە کەوا الله تعالى ئاماژەی پێ داوە

الله تعالى دەفەرمووێ ؛(وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) (ال عمران;140)

واتە؛ بۆ ئەوەی الله ئیمانداران و ڕاستگۆیان هەر لەدونیا دەریان بخات و (هەندێکتان) بکات بە شایەت و بە پلەی شەهیدی بگەنێ ، بێگومان الله زاڵمان ستەمکارانی خۆش ناوێت. کەواتە مەرج نیە هەموو ئەوەی لەجیهادیش بکوژرێ الله تعالى لێ وەرگرتبێت مومکنە مونافقی تیا بێت خەڵکانێکی تیا بێت کەوا مەبەستیان بۆ الله تعالى نەبوبێ بۆ خۆ دەرخستن و ڕیا بازی هاتبن یان بۆ ئەوەی دەستکەوتێکیان دەست کەوێ بۆیە تەنها الله تعالى بە دڵەکانمان دەزانێ کەوا چی حەشار داوە .

هاوەڵی ئازیز ابی موسی (رضی الله عنه) دەگێڕێتەوە دەفەرمووێ ؛(جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال الرجل يقاتل للمغنم والرجل يقاتل للذكر والرجل يقاتل ليرى مكانه فمن في سبيل الله قال من قاتل لتكون كلمة الله هي العليا فهو في سبيل الله)[متفق عليه]

واتە ؛ پیاوێك هاتە لای پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) و لێی پرسیاری کرد؛ ئەی پێغەمبەری الله ، کابرایەك بۆ دەسکەوتی شەڕ (غەنیمەت) دەجەنگێت . یەکێکی تر بۆ ناو دەر کردن دەجەنگێت ، کابرایەکی دیش بۆ ئەوەی شوێن دەستی دیار بێت (تا ببێتە فەرماندە) لە ریوایەتێکی تردا هاتووە : بۆ ئازایەتی دەجەنگێت . هەشە بۆ عەشیرەت گەرێتی دەجەنگێت .. ئەمانە کامیان لە پێناوی الله یە ؟ **فەرمووی** : ئەوی لە پێناوی بەرز کردنەوەی (توحید)ووشەی الله (واتە ؛ تەنها پەرستنی الله تعالى لەپێنا حاکم بوونی شەرعی الله) دەجەنگێت ، ئەوە لە پێناوی الله یە .

زۆرینەی زانایانی ئیسلام وەکو پێشەوا ابو حەنیفەو مالیك و شافیعی و ئەحمەدو سوفیانی ثەوری و زانایانی زاهیری (رحمهم الله) و هتد.. فەرموویانەئەوکەسەی لەپێناوتوحید تەنها الله پەرستی دەکوژرێ بەرامبەر بە کافران و مورتەدان دەکوژرێ شەهیدەو شتنی پێویست نییە . بەڵکو هەر بەو خوێنەی خۆیەوە دەنێژرێت .

بەڵگە؛ هاوەڵی ئازیز جابری کوڕی عبدالله (رضی الله عنه) دە گێڕێتەوە کەوا پێغەمبەری الله (صلى الله عليه وعلى اله وسلم) دوو دوو

کوژراوەکانی جەنگی ئوحودی دەکردە کفنێکەوە و ئەمجا دەیپرسی (أيهم أكثر أخذا للقران) ؟

واتە ؛کامیان زیاتر قورئانی لەبەر بووە ، ئاماژەیان بۆ هەر کامێکیان بکردایە ، ئەویانی پێشتر دەناشت . پێغەمبەری الله (صلی الله علیە وعلی اله وسلم) فەرمووی ;(أنا شهيد على هؤلاء يوم القيامة)

واتە؛ من شایەتم لە رۆژی دواییدا لەسەر ئەمانە . فەرمانی بە هاوەڵانی ئازیز دەکرد کە بێ شورێن ، هەر بە خوێنی خۆیانەوە بنێژرێن ، نوێژیشی لەسەر نەدەکردن .)[پێشەوا بوخاری ، ابو داوود ، ترمزی ، نسائی ، ابن ماجە گێڕاویانەتەوە]

لە جەنگێکی تر دوای ئەوەی الله تعالی سەرکەوتن دەبەخشێ پێغەمبەری الله (صلی الله علیە وعلی اله وسلم) فەرمویەتی ؛(هل تفقدون من احد)؟ واتە؛ کەستان لێ بزر نەبووە ؟ هاوەڵان گووتیان : بەڵێ ، (فلان و فلان و فلان). پاشان پرسیەوە ؛[(هل تفقدون من احد) ؟ گووتیان ؛ بەڵێ (فلان و فلان و فلانیش) ؟ .. دیسان پرسییەوە ؛ (هل تفقدون من احد) ؟ ئەمجا پاشان خۆی فەرمووی ; (لكنى افقد جليبِيَا فاطلبوه) واتە ؛ بەڵام من جولەیبیبم لێ بزر بووە ، بۆی بگەڕێن . لە ناو کوژراوەکاندا بۆی گەڕان ، دۆزیانەوە ، لەولا لاشەکەشیەوە لاشەی حەوت کەسی تر کەوتبوو کە ئەو کوشتبوونی ، کە هەواڵەکیان دایە پێغەمبەری خۆشەویستمان (صلی الله علیە وعلی اله وسلم) هاتە لاشەکەی و فەرمووی ؛ (قتل سبعة ثم قتلوه ، هذا منى وأنا منه ، هذا منى وأنا منه)

واتە ؛ حەوتی لێ کوشتوون ئینجا کوشتوویان ، ئائەمە لە منەو منیش لەمەم ، ئائەمە لە منەو منیش لەمەم .. پاشان لاشەکەی خستە سەر باسکی پیرۆزی خۆی ، دواتر گۆڕیان بۆ هەڵکەندو ناشتیان ، ئیتر هیچ باسی شتنیان نەکرد ..[صحيح مسلم]

نابێت جل و بەرگ و پۆشاکی شەهید لەبەر داکەندرێت ، مادام پێیانەوە شەهید بوو بێت . چونکە هاوەڵی ئازیز عبد اللهی کوڕی ثعلبە (رضی الله عنە) دەگێڕێتەوە پێغەمبەری الله (صلی الله علیە وعلی اله وسلم) دەربارەی شەهیدانی ئوحود فەرمووی ؛(زملوهم فى ثيابهم)

واتە؛ هەر بە جل و پۆشاکەکانی خۆیانەوە بیاننێژن . [مسند احمد]

دەشێت شەهید بە پارچە قوماشێك یان زیاتر بەسەر پۆشاكەكانی خۆیەوە كفن بكرێت ، سوننەتە ، چونكە پێغەمبەری الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) هاوەڵی ئازیزی موسعەبی كوڕی عومەیرو حەمزەی كوڕی عبدالمطلب(رضی الله عنهم) وا كفن كرد .

هاوەڵی ئازیز موسعەبی كوڕی عومەیر بوو كە لە جەنگی ئوحوددا كوژرا ، هیچ دەست نەكەوت بیكەن بە كفن بۆی ، عەبایەك نەبێت . ئەویش كورت بوو ، كە سەریان پێ دادەپۆشی قاچی وەدەردەكەوت ، كە قاچیان پێ دادەپۆشی سەری دەردەكەوت ، ئیتر پێغەمبەری الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) فەرمان دەكات دەفەرمووێ ؛ (ضعوها مما یلی رأسه واجعلوا علی رجلیه الإذخر)

واتە ؛ لای سەریەوەی پێ داپۆشن و لای هەردوو قاچیشی بە ئیزخر داپۆشن (ئیزخر گیایەكی بۆن خۆش بووە وەكو پنگە كە كوردەواری سەری مەنجەڵە ماست و بەرچنە ترێ و تەماتەو شتی وای پێ دادەپۆشن) [صحیح البخاری ومسلم]

وەهەروەها هاوەڵی ئازیز زوبەیری كوڕی عەووام (رضی الله عنه) دەگێڕێتەوە لە جەنگی ئوحوددا ئافرەتێكم دی خەریك بوو دەگەیشتە كوژراوەكان ، پێغەمبەری الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) حەزی نەدەكرد ئافرەتەكە بیانبینێت بۆیە فەرمووی : (المرأةَ المرأةَ) واتە ؛ ئەو ئافرەتە بگرن . دیقەتم دا لە سەفییەی دایكم دەچوو (كە پووری پێغەمبەری الله بوو) خێرا پێش ئەوەی بگاتە كوژراوەكان خۆم گەیاندە لای ، چەپۆكێكی كێشا بە سینەمدا . خۆشی ئافرەتێكی كەتەو بەهێز بوو ـ هاواری كرد : لاچۆ خاك نەبێت لە خۆت گرێت ..دەڵێ ؛ گووتم : ئاخر پێغەمبەری الله (صلی الله علیه وعلی اله وسلم) وای وویست بتوەستێنم ، ئیتر وەستا . دوو پارچە قوماشی دەرهێناو گووتی : بیستوومە حەمزەی برام كوژراوە ، ئەم دوو پارچە قوماشەم بۆ كفن كردنی ئەو هێناوە . بگرە بیانكە بە كفنی **دەفەرمویّ** : دوو پارچە قوماشەكەمان هێنا تا بۆ حەمزەی بكەینە كفن(رضی الله عنه) ، بەڵام دیمان كابرایەكی ئەنساریش لە تەنیشت حەمزەوە كەوتووەو كوژراوە ، ئەویش وەكو حەمزە سنگی هەڵپچڕاوە ، كفنیشی دەست نەكەوتووە . پێمان شەرم بوو هەردوو قوماشەكە بۆ حەمزە دانێین و ئەنساریەكەش بێ كفن بمێنێتەوە ، بۆیە گووتمان قوماشێكیان بۆ

حەمزەو ئەوی تریان بۆ ئەنسارییەکە ، هەردوو قوماشەکمان بەیەك گرت ، وەکو یەك نەبوون ، ئیتر قورعەمان کرد تا بزانین درێژەکەیان بۆ کامیان بێت ، ئاوا هەر پارچەیمان لەو کەسەیانەوە پێچا کە بۆی دەرچوو . [رواه احمد]

فەزڵ و پلە و پایەی شەهید زۆر گەورەیە بە بابەتێك دوان تەواو نابێت .. الله تعالی بەشەهیدی بمان مرینێ و بمان گێڕێتەوە ..امین

((سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ))

مامۆستا : عەلی هەولێری فێرگە

(وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ)

بەرهەمی ماڵپەڕی سەدای تەوحید

/https://www.sadaytawhid.com

7 ڕەجەبی 1440 کۆچی بەرامبەر 2019/3/14 زاینی